

Verzekering van de assurantie-premie

<https://hdl.handle.net/1874/237348>

Nr 40 192

Jur. 7 Juli 1892
II

VERZEKERING

VAN DE

ASSURANTIE-PREMIE

DOOR

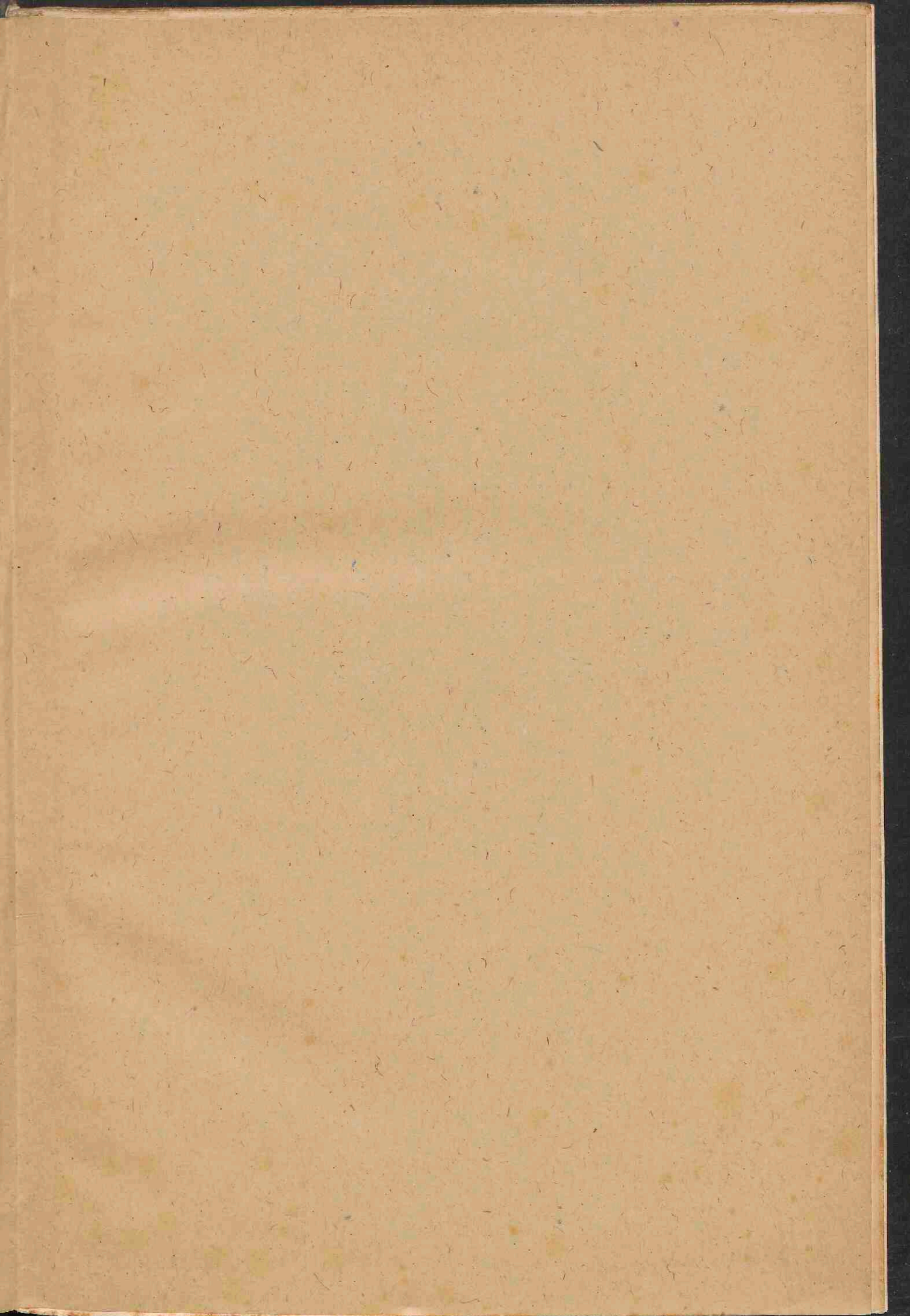
R. VAN VEEN.

TE GRONINGEN BIJ J. B. WOLTERS, 1892.

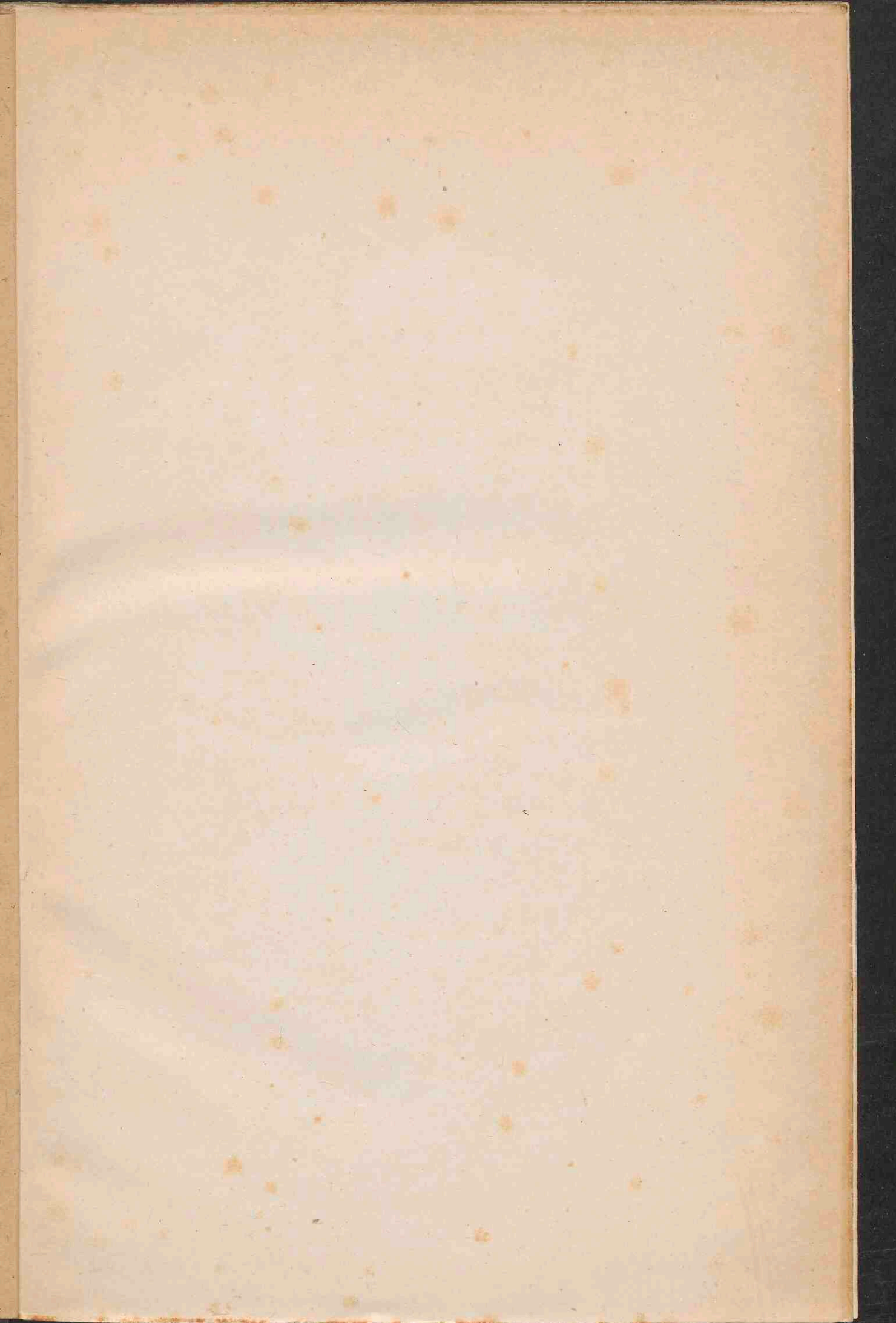
A. qu.
192

VERZEKERING VAN DE ASSURANTIE-PREMIE.

VERZEKERING
VAN DE ASSURANTIE-PREMIE.

PROEFSCHRIFT,

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN

DOCTOR IN DE RECHTSWETENSCHAP

AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT,

NA MACTHIGING VAN DEN RECTOR-MAGNIFICUS

D^r. H. SNELLEN,

HOOGLEERAAR IN DE FACULTEIT DER GENEESKUNDE,

VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAT DER UNIVERSITEIT

TEGEN DE BEDENKINGEN VAN

DE FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID

TE VERDEDIGEN

OP DONDERDAG DEN 7den JULI 1892,

DES NAMIDDAGS TE 3¹/₂ URE,

DOOR

RIENK VAN VEEN,

GEBOREN TE LEMMER.

TE GRONINGEN BIJ J. B. WOLTERS, 1892.

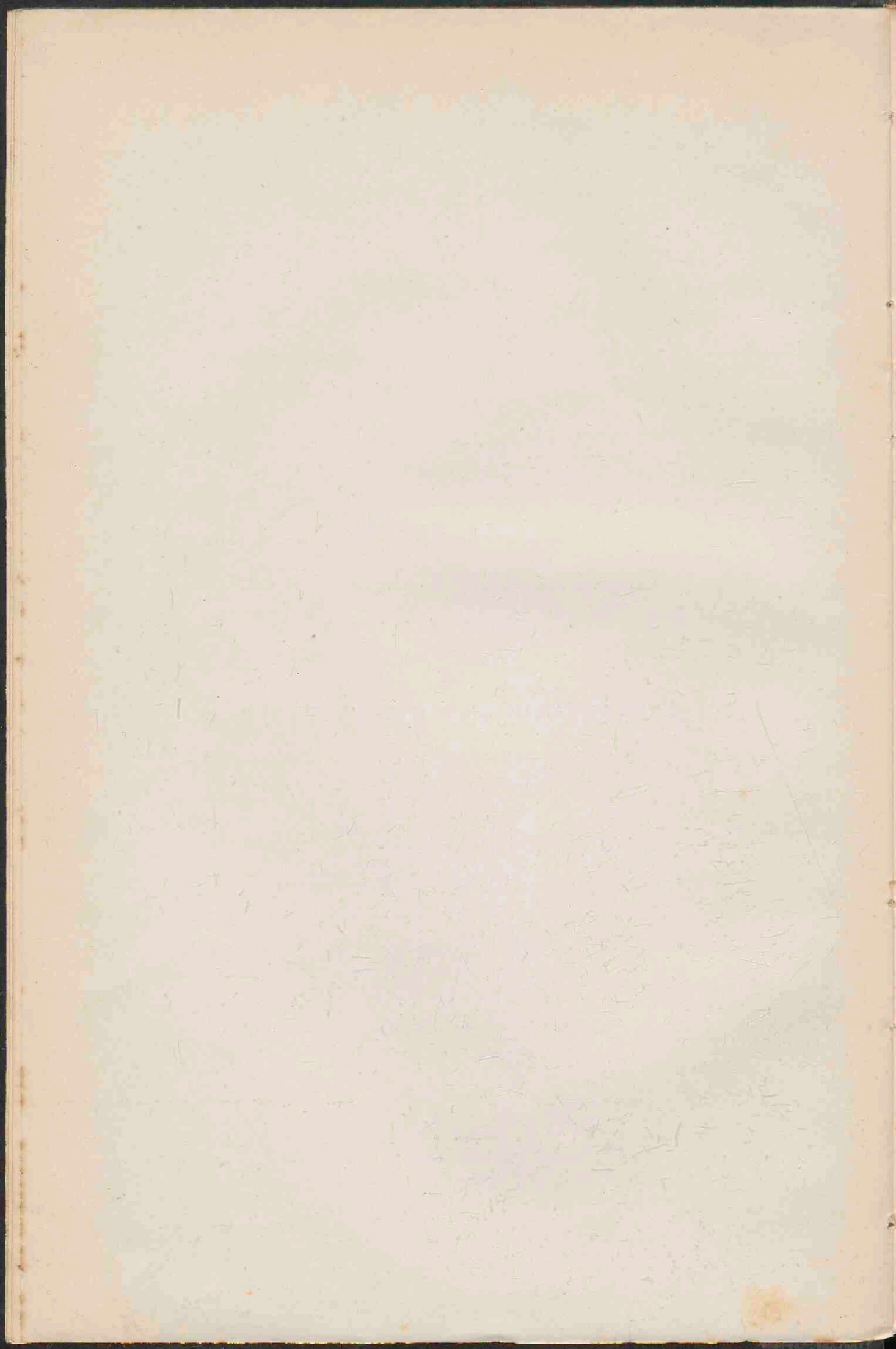

STOOMDRUKKERIJ VAN J. B. WOLTERS.

AAN MIJNE MOEDER

EN AAN DE

NAGEDACHTENIS VAN MIJNEN VADER.

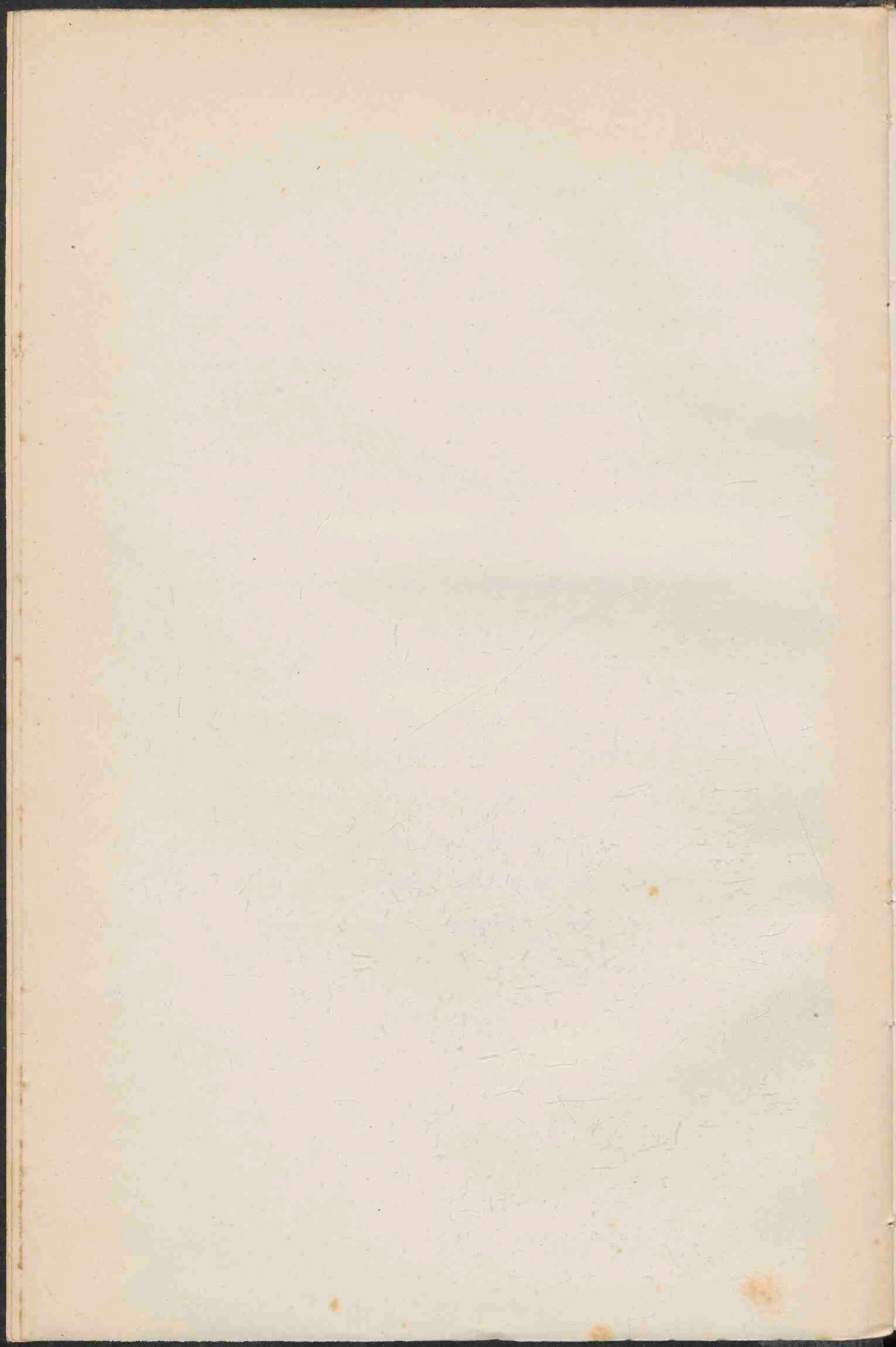
Bij het eindigen mijner Academische studie is het mij eene aangename taak, aan U, Hoogleeraren der Juridische faculteit, mijnen dank te betuigen voor het onderwijs, dat ik van U heb mogen ontvangen.

In het bijzonder zij die dank U gebracht, Hooggeleerde MOLENGRAAFF, Hooggeachte Promotor, voor de welwillendheid mij steeds betoond en de zeer gewaardeerde hulp mij tot het voltooiën van dit proefschrift, vooral in de laatste weken, verleend.

Aan hen, die mij, vooral in de laatste jaren van mijn zijn aan de Academie, zoo menig blijk gaven hunner toegenegenheid, zij hierbij de verzekering mijner diepe erkentelijkheid gebracht.

En U, mijne vrienden, die met mij het lief en leed van mijnen studententijd hebt gedeeld, brenge dit geschrift eenen hartelijken groet van den vriend, die dankbaar herdenkt de aangename jaren, welke hij met U aan de Utrechtsche Academie mocht doorbrengen.

Vaart wel!

I N H O U D.

INLEIDING.

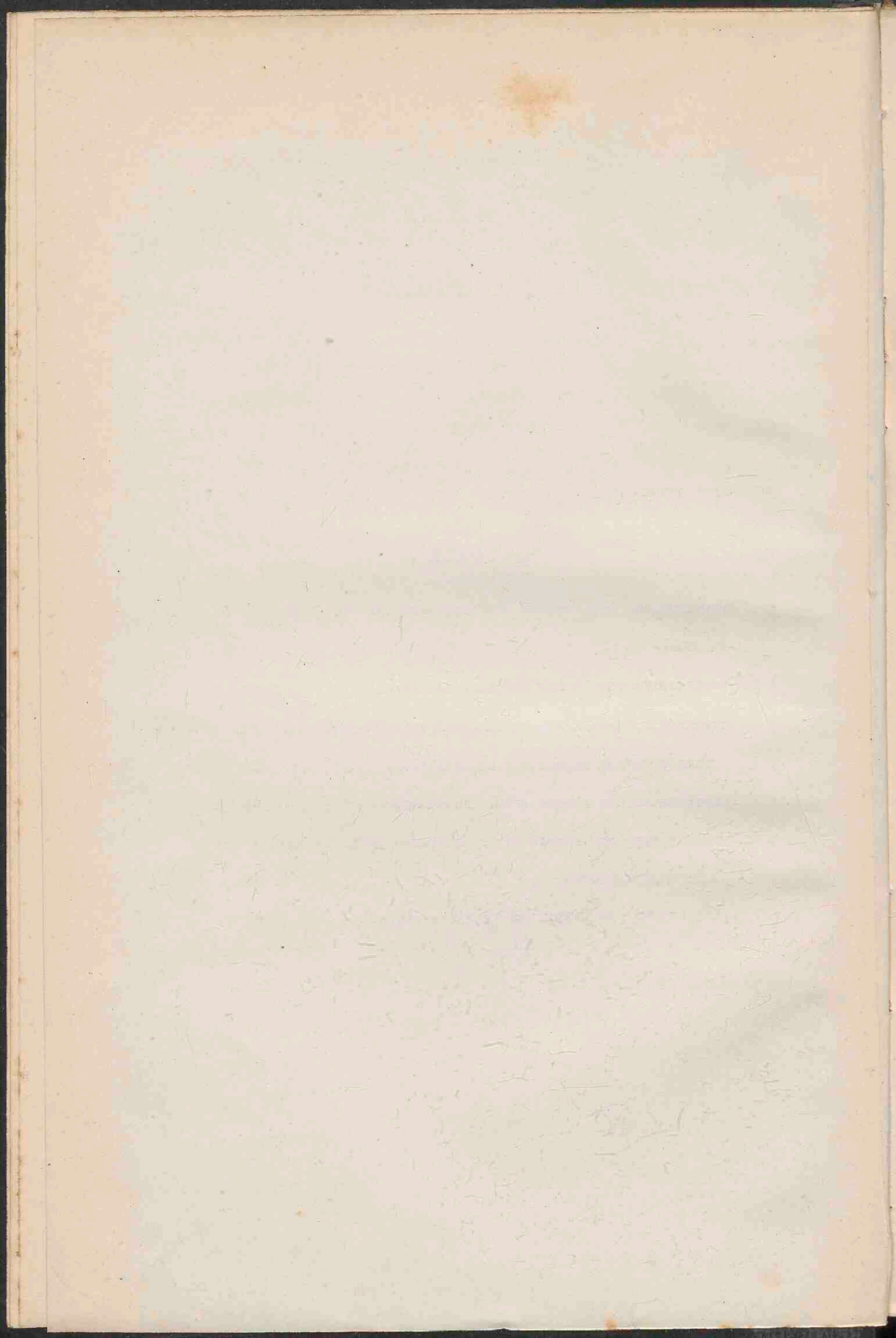
HOOFDSTUK I.

	Blz.
HISTORISCH OVERZICHT	12

HOOFDSTUK II.

§ 1. VERZEKERING DER PREMIE BIJ GOEDEREN EN WINSTVERZEKERING	36
§ 2. VERZEKERING DER PREMIE BIJ BODEMERIJGELDEN	58
§ 3. VERZEKERING DER PREMIE BIJ CASCO- EN VRACHTVERZEKERING	63
§ 4. VERZEKERING DER PREMIE BIJ REASSURANTIE	77
§ 5. VERZEKERING DER PREMIE BIJ BRANDVERZEKERING	95
§ 6. VERZEKERING DER PREMIE BIJ VERZEKERING TEGEN DE GEVAREN VAN SLAVERIJ	97
§ 7. VERZEKERING DER PREMIE BIJ LEVENSVZERZEKERING	97
STELLINGEN	103

INLEIDING.

Wat kan het voorwerp zijn eener verzekering?

Terecht heeft de wetgever gemeend als antwoord op deze vraag geene opsomming te moeten geven van hetgeen men al of niet zoude kunnen verzekeren. Toch drukte de wetgever hieromtrent zijne meening uit en wel in art. 268 W. v. K., waarin hij bepaalde, dat »de verzekering tot voorwerp kan hebben, alle belang hetwelk op geld waardeerbaar, aan gevaar onderhevig en bij de wet niet is uitgezonderd” Niettemin bleef de wetgever aan deze algemeene regel niet getrouw, of juistert liet de wetgever het hier niet bij, want in art. 247 W. v. K., een artikel uit den titel over de assurantie of verzekering in het algemeen, worden eenige gevaren genoemd, die „de verzekering onder anderen ten onderwerp kunnen hebben.” Eveneens noemt art. 593 W. v. K. eenige zaken op die „de zeeassurantie bijzonderlijk ten onderwerp kan hebben.” Ook in andere artikelen, zoo

o. a. artt. 334 en 378 W. v. K., worden eenige zaken genoemd die verzekerd kunnen worden.

Dat de wetgever door in art. 247 W. v. K. eenige gevaren, en niet de belangen, die aan deze gevaren kunnen worden blootgesteld, en in art. 593 W. v. K. weer zaken als onderwerpen der verzekering noemt en zich alzoo onjuist uitgedrukt heeft, heeft bij de vraag naar des wetgevers bedoeling geene moeilijkheden doen rijzen.

Algemeen neemt men dan ook aan, zoowel in de wetenschap als in de praktijk, dat op grond der woorden „onder anderen” in art. 247 en „bijzonderlijk” in art. 593, deze artikelen enuntiatief moeten worden opgevat; dat in het W. v. K. slechts zijn genoemd de meest voorkomende verzekeringen, voor welke de wetgever, juist omdat zij het meest voorkomen, eene bijzondere regeling wenschelijk heeft geacht.

Niet de vraag dus, of de wet de zaak, die men zou willen verzekeren, uitdrukkelijk heeft genoemd, beslist over de al of niet wettigheid der verzekering, doch slechts deze: grondt zij zich op, is zij in overeenstemming met de grondbeginselen onzer assurantiewetgeving, vervat in ons Wetb. v. Kooph.?

Een dier talrijke in onze wet niet met name genoemde zaken, welke het voorwerp eener verzekering zou kunnen zijn, nl. de premie van assurantie, wensch ik in dit proefschrift nader te behandelen.

Na een geschiedkundig overzicht gegeven te hebben van deze tak der assurantie-praktijk, is het mijn voornemen de verzekering der premie, zooals zij voorkomt of kan voorkomen, te behandelen, en de vraag naar haar al of niet wettig bestaan te toetsen aan het beginsel onzer verzekeringswetgeving, welke ons de verzekering doet kennen als een contract dat enkel beoogt vergoeding van geleden schade.

HOOFDSTUK I.

HISTORISCH OVERZICHT.

Voor ik overga tot de beschouwing van hetgeen de geschiedenis ons leert omtrent de verzekering van de premie, schijnt het mij wenschelijk toe vooraf vast te stellen, dat aan de verzekering steeds heeft ten grondslag gelegen de bedoeling om eene schadeloosstelling te zijn voor hem, die schade heeft geleden door de rampen, tegen welke hij zijn belang verzekerd had. Van oudsher is het verzekeringscontract een indemniteitscontract geweest. Vrij mag men dit beginsel zoo oud noemen als de verzekering zelf. Als product van den strijd tusschen het toenemend handelsverkeer en het kanonieke woekerdogma, volgens welks hoofdregel pecunia pecuniam parere non potest, heeft de verzekering dit beginsel als kenmerkend principe behouden.

Evenals STRACCHA in zijn „*assecuratus non quaerit lucrum sed agit ne in damno sit*”, drukt ook CASAREGIS dit beginsel

uit in de woorden: „Principale fundamentum assecurationis, sine quo non potest subsistere, est risicum seu interesse assecuratorum (Disc. 4, no. 1). Eveneens vindt men dit stelsel belichaamd in de leer van den Guidon de la mer, de ordonnanties van Barcelona en Burgos, de keuren van Amsterdam en Rotterdam en in de Ordonnance de la Marine ¹⁾. Ook in Italie en Engeland gold dit beginsel. Wel werden hier naast de gewone verzekering ook weddenschappen in den vorm van verzekering toegelaten — nl. de verzekeringen per voto di pieno, per via di scommessa, wager assurance, wetassecuranzen, assurance par forme de gageure, verzekeringen in den vorm eener weddenschap — doch deze werden slechts beschouwd als een species assecurationis quae in solo vocabulo talis dici solet, in effectu autem non est talis ²⁾.

Het beginsel, dat de verzekering een schadeloosstellings- of indemniteitscontract is, vordert dus, dat de verzekerde belang heeft bij het al of niet plaats grijpen van de onzekere gebeurtenis, dat er zij een verzekerbaar interest. Tevens volgt hieruit noodzakelijk, dat het geacht moet worden met het verzekeringscontract in strijd te zijn, dat het voor den verzekerde een middel zij waardoor hij meer

---

¹⁾ Art. 22, 37, 38, 56.

²⁾ Emerigon T. I, Ch. I, sect. 1.

zou verkrijgen dan hij aan het gevaar heeft blootgesteld. Het verschil tusschen vergoeding der schade en winstbejag is inderdaad zeer gering; en steeds heeft het beginsel der indemniteit de assurantie-praktijk, waar deze het waagde die grens te overschrijden, terug gewezen op haar eigen terrein.

Zooals ik reeds heb opgemerkt, heeft de verzekering haar ontstaan te danken aan den strijd tusschen het zich uitbreidend handelsverkeer en het kerkelijk verbod van vruchtbaarmaking van het kapitaal. Om ondanks dit verbod toch hiertoe te geraken, werd veel gebruik gemaakt van het contract van bodemerij. Toen deze tak van het handelsrecht zich zeer in omvang uitbreidde, trok zij ook in des te meerdere mate de aandacht van den kerkelijken wetgever. Tevergeefs had men echter gehoopt het woekerdogma hiermede ter zijde gezet te hebben, en ontkomen te zijn aan den band, die in die dagen den handel zoo knellend omsloot.

Tusschen de jaren 1227—1234 vaardigde Paus GREGORIUS IX zijn bekend decretale „Naviganti” uit, en stelde daarin den geldschieter op bodemerij op eene lijn met hem, die geld leende tegen genot van intressen: „Naviganti vel eunti ad mundinas certam mutuans pecuniae quantitate, pro eo quod suscepit in se periculum, recepturus aliquid ultra sortem, usurarius est censendus.” Met het

verbod van het ontvangen eener premie door den geldschieter was natuurlijk het geheele bodemerijcontract¹⁾ getroffen, en geschrapt uit de rij der contractus liciti²⁾. Dat de handel door dit verbod eenen gevoeligen knak kreeg is duidelijk, vooral als men in het oog houdt, dat door de bodemerij menige handelsonderneming tot stand kwam, waartoe anders den handelaar de moed zou hebben ontbroken, want aan de bodemerij lag ten grondslag zoo niet eene geheele verplaatsing, dan toch eene verdeeling van het risico, dat men aan de zee toevertrouwde, tusschen bodemerij-gever en bodemerij-nemer.

1) Das Asskuranzgeschäft des Alterthums volgens JHERING.

2) Prof. GOLDSCHMIDT (Handb. des Handelsrechts, 3de druk, bl. 346, noot 52) acht de meening, volgens welke in het decretale *navaganti* van de bodemerij in plaats van „*usurarius est censendus*” moet worden gelezen *usurarius non est censendus*, „irrig, wie sich, abgesehen von der kritisch allein beglaubigten Lesart, aus der 1234—1243, vielleicht schon 1235 geschriebenen summa des Redactors der Decretalen, RAYMUNDUS DE PENAFORT (ed Veronae, 1774, p. 210), lib. II tit. VII, de usuris et pignoribus § 2, und den Erörterungen § 5 ergibt, wo ausgeführt wird, es sei durch e *Naviganti* die strengere, nämlich die Verzinslichkeit des Seedarlehens ausschliessende Ansicht sanktionirt worden. Die freilich sehr schlechte (nach SCHRÖDER in ENDEMANN'S Handbuch, IV, I, S. 224, Not 38 unverständliche) Fassung mag, wie nicht selten, auf Verkürzung des ursprünglichen Textes beruhen (nämlich das *quoque* in *ille quoque* leitet nicht einen gleichstehenden, sondern entgegengesetzten Fall ein; es mag vielleicht ursprünglich gelautet haben: *de illo quoque dubitatur* oder *dubitatum est*). Ueber die subtilen Kontroversen und Distinktionen der Späteren, S. GONZALEZ TELLEZ und J. II. BÖHMER hl auch ENDERMANN, Studien II, S. 326 ff., Salvioli p. 241 ff.”

De handel, die zich zoo in zijne vrijheid zag beperkt, zocht naar een middel om toch zijn doel te bereiken, en zoo mogelijk naar een, bij welks aanwending hij niet in aanraking kon komen met het onverbiddelijk gestrengte renteverbod, en hij niet behoefde te vreezen voor het „*usurarius est habendus*”.

Hiertoe ging men het contract van bodemerij splitsen, omdat men er in zag eene combinatie van twee contracten. Eerst geeft de geldschieter geld aan den bodemerijneer. Rente werd hiervoor niet genomen. Strijd tusschen deze geldleening om niet, of zooals men het toen ter tijde uitdrukte *»mere caritate et amore*” en het verbod om intressen te nemen bestond hier niet. Het tweede contract bestond uit de overeenkomst tusschen den geldleener en den geldnemer, waarbij de laatste zich verbond om, wanneer de voorwerpen, ten wier behoeve het vooraf aangegane contract van geldleening was gesloten, ter bestemder plaatse behouden zouden zijn aangekomen, aan den eerste te betalen een aan de som der geldleening gelijk bedrag, vermeerderd met een vooraf vastgestelde som; m.a.w. dus, dat de geldleener op zich nam de risico van de voorwerpen waarvoor de geldleening had plaats gehad, tegen het genot van die vooraf bepaalde som, waarmede het bedrag der geldleening zou worden vermeerderd. Ook deze overeenkomst viel niet onder het bereik van het woekerverbod en ging tegenover het decretale *Naviganti* vrij uit.

Was het wonder, dat, nu men eenmaal was overgegaan tot de splitsing van het bodemerijcontract, ook de meening zeer spoedig opkwam, dat ook een derde, die niet het contract van geldleening mede had aangegaan, de tweede overeenkomst kon sluiten? Ook een derde kon zich zeer wel belasten met het dragen der risico tegen het genot eener bepaalde som, die men naar de te dragen risico het *pretium periculi* noemde.

Zoo kwam men tot eene nieuwe overeenkomst, nl. die van verzekering, waardoor het mogelijk werd vruchten van zijn kapitaal te oogsten. Voor hen onder de handelslieden, die geene groote kapitalen ter hunner beschikking hadden, was dit zonder de verzekering bijna ondoenlijk, want wie van hen zou, zonder groote vrees, de vruchten van zijnen vaak rusteloozen en jarenlangen arbeid toevertrouwen aan de zee, wier gevaren hem in een oogenblik van alles zouden kunnen berooven?

Deze mijne meening omtrent het ontstaan der overeenkomst van verzekering, welke ik meende in het kort te moeten uiteenzetten, te rechtvaardigen tegenover die van Prof. ENDEMANN¹⁾, schijnt mij toe, te vallen buiten het onderwerp, dat ik mij ten doel gesteld heb in dit proefschrift

---

¹⁾ ENDEMANN, Das Wesen des Versicherungsgeschäftes, in GOLDSCHMIDT'S Zeitschrift für das Ges. Handelsr., 1866.

te behandelen en daarenboven overbodig na de uitvoerige studie over dit onderwerp gemaakt door Prof. MOLENGRAAFF ¹⁾.

Verschillende schrijvers, zoowel van ouderen als van jongeren datum, hebben op deze wijze het ontstaan van de verzekering verklaard. Reeds STRACCHA zegt in zijn werk: „Tractatus de assecurationibus”, ’twelk in 1569 te Venetië het licht zag, sprekende over de bodemerij: „instar cuius assecuratio inventa est.” Zoowel STRACCHA als de Portugees SANTERNA, de beide oudste schrijvers over dit onderwerp, vangen hun werk over de verzekering aan met eene beschouwing over de bodemerij. Ook ALPHONSUS VILAGUT, die in 1589 te Venetië zijn „Tractatus de usuris circa contractum mutui, pignorationis et assecurationis” uitgaf, is omtrent het ontstaan der verzekering deze opvatting toegedaan ²⁾. Meer uitvoerig wordt dit uiteengezet door ALAUZET ³⁾ en Mr. J. C. SCHOKKER ⁴⁾.

---

¹⁾ Rechtsgeleerd Magazijn 1882, bl. 420 vlg.

²⁾ Evencens MOLINAEUS en HUGO DE GROOT.

³⁾ Traité général des assurances, p. 55, 56.

⁴⁾ Eenige opmerkingen over de verzekering tegen de gevaren der zee, Diss, bl. 11.

Terwijl ook Dr. ADLER in Reichs- und Landesrecht, II, blz. 49 vlg. dit als zijne meening uitspreekt; ook GOLDSCHMIDT zegt in zijn Handbuch des Handelsrechts, 3de druk bl. 362: „Die prämiensassurance für den Warentransport hat sich aus dem Seedarlehn herausgeschält.”

Wel was men alzoo tot de verzekering gekomen, maar in den vorm waarin wij haar thans kennen, kende men haar niet. De bodemerijgever, die vooruit betaalde, was wel een verzekeraar geworden, die de schade vergoedde, maar op de voldoening der premie had hij eerst recht als het schip of de waren, die de zeereis maakten, in behouden haven waren aangekomen. De oude juristen en schrijvers over het verzekeringsrecht duiden de toen gebruikelijke vorm der assurance aan, door de volgens ENDEMANN ¹⁾ in Ancona „tagtäglich vorkommende”, Romeinsche sponsio: „Promitto tibi decem si navis mea mercibus onerata ad portum Anconitanum pervenerit, sin autem mearum mercium valorem promittis mihi reddere.” Ook MOLINA ²⁾ spreekt van eene vulgaris sponsio, waarmede hij het oog heeft op het pactum, „quod, si merces salvae veniant ad portum, habebit certam summam pro centenario, si vero pereunt, tenebitur emendare damnum”; terwijl ook STRACCHA (tractatus de sponsonibus p. IV § 8) sprekende over deze sponsio, zegt, dat zij, die op deze wijze het gevaar dragen, dat schip of lading zou kunnen treffen tengevolge eener zeereis, assecuratores worden genoemd.

Het zal niet moeilijk zijn om aan te toonen, dat zoolang de verzekering zich in dezen vorm voordeed, van eene ver-

¹⁾ T. a. p. Dl. IX, bl. 312.

²⁾ Tract. commerc. et usur. p. III, no. 95 en 97.

zekering van de premie in het geheel geen sprake kan zijn. Een dergelijke verzekering zoude geheel doelloos zijn. De verzekeraar was slechts gehouden tot vergoeding der geleden verliezen, maar ontving dan ook geene premie, want deze behoefde in dat geval niet betaald te worden. In het tegenovergestelde geval dat de zeereis zonder rampen en schade had plaats gehad, in welk geval de premie dus wel moest worden betaald, kan van hare verzekering tegen eenig gevaar zelfs geen sprake zijn, want juist het niet lijden van schade was de voorwaarde, waarvan hare uitkeering was afhankelijk gesteld. Waar alzoo de premie niet aan gevaar onderhevig is, kan zij ook niet het voorwerp eener verzekering zijn, want juist het kenmerkende der verzekering ligt in de overname van het gevaar, in de *susceptio periculi*, trouwens ook het eenige verschil met de andere *sponsiones*: „*si navis in portum Anconitanum pervenerit*” en die „*quod navis veniet in portum Anconae vel non veniet*” welke niets anders zijn dan gewone weddenschappen, die toen ter tijde niet minder rechtsgeldig waren, dan de *sponsio*: *Primitto tibi decem etc.*

Hoe lang men op deze wijze de contracten van verzekering heeft gesloten ligt vrij wel in het duister. 1) Eene

---

1) „Ja diese Konstruktion schleppte sich,” zegt GOLDSCHMIDT (t. a. p. 366), „bei den Theoretikern noch bis in das 16. Jahrhundert fort, obwohl sicher

wijziging diende dan ook te worden aangebracht, want met deze wijze van verzekeren was men betrekkelijk weinig gebaat. Vooreerst dat thans de weg geheel open stond voor allerlei weddenschappen, maar van nog meer gewicht was het, dat de soliditeit van den handel werd bedreigd en het gevaar van het verkeer ter zee vermeerderd werd, want de verzekerde kon er nu belang bij hebben, dat de verzekerde voorwerpen niet in behouden haven aankwamen. Had de verzekerde b.v. eene waarde van f 10 000 verzekerd tegen eene, toen ter tijd niet hooge, premie ¹⁾ van 10 % dan moest hij bij behouden aankomst alzoo eene premie betalen van f 1000, waardoor voor hem de waarde zijner goederen met deze som werd verminderd, terwijl hij, in het geval dat het goed de bestemmingsplaats niet bereikte, de volle som van f 10 000 ontving en geene premie behoefde te betalen. Om verschillende redenen kon het dus voor den verzekerde voordeliger zijn, dat de onzekere gebeurtenis, waarvan het contract afhankelijk gesteld was, wel plaats had dan dat deze niet plaats had.

---

bereits in den ersten Hälfte des 15. Jahrhunderts das System der bedingungslosen, gleichviel ob vorausbezahlten oder kreditirten, somit eventuell von der Versicherungssumme abzurechnenden Prämie durchgedrungen war."

¹⁾ Zie I: GOLDSCHMIDT, t. a. p., 368, noot 105.

Prof. MOLENGRAAFF, t. a. p., bl. 424.

Om nu de verzekering, die werkelijk slechts eene schadevergoeding ten doel had, te onderscheiden van die welke slechts eene weddenschap was in den vorm eener assurantie, en daarom ook wel wedassurantie genoemd werd, waardoor dan ook tevens de assurantie in haren tegenwoordigen vorm zichtbaar werd, bepaalde men, dat de premie vooraf behoorde betaald te worden, in ieder geval, dat zij reeds bij het aangaan van het contract aan den verzekeraar was verschuldigd, zoodat deze, hoe ook het lot mocht zijn van de verzekerde voorwerpen, steeds een recht zoude hebben om, of de premie te behouden, of haar alsnog te ontvangen. De premie zoude dan, al werd de verzekeraar bij het teekenen van de polis slechts voor haar bedrag gecrediteerd, toch reeds een deel zijn van het vermogen van den verzekeraar ¹⁾.

Reeds uit een der oudste werken over de assurantie n.l. uit dat van LAURENTIUS DE RODULPHIS, in 1404 te Florence uitgegeven, zou volgens Dr. ADLER blijken, dat in zijnen tijd reeds de betaling van de premie plaats had bij het teekenen van de polis: „quoniam tu mittis per mare vel per terram merces tuas ad aliquas partes, ego in me periculum suscipio

---

¹⁾ „Die öffentlichrechtliche Satz, dasz die Versicherung für den Versicherten nicht zum Gewinn ausschlagen darf, führte gleich anfänglich, wie wir gesehen haben, zu der Konsequenz, dasz gleichviel ob der Schadensfall eintritt oder ausbleibt, die vereinbarte Prämie vom Versicherer gewonnen und vom Versicherten geopfert werden musz.“ ADLER: Zeitschr. für das Handelsr. Bd. 34, S. 166.

et pro quolibet centenario valoris ipsarum mercium convenio quod mihi tradas certam pecuniae quantitatem" ¹⁾).

Eveneens beroept Dr. ADLER zich op eenige oude oorkonden, door den Italiaanschen rechtsgeleerde HENRICO BENSA gepubliceerd, en ten slotte vestigt hij er de aandacht op ²⁾ „dasz er (BENSA) von den weit über hundert ihm vor Augen liegenden Versicherungsurkunden den Gesamteindruck empfangen hat, dasz die Prämie schon im ursprünglichen Versicherungsvertrag pränumerirt wurde." Ook Dr. EHRENBERG ³⁾ spreekt het als zijne meening uit in eene beoordeeling van BENSA's „Il contratto di assicurazione nel medio evo": „Dasz es später üblich wurde — und zwar in Florenz sicher noch in 14 Jahrhundert — die Prämie pränumerando zu entrichten, zeigt die Polis von 11 Juli 1385 ⁴⁾ und ist

¹⁾ Geciteerd volgens Dr. ADLER: „Die Prämienvorleistung bei der Versicherung" in GOLDSCHM. Zeitschr. für das Ges. Handelsr., Bd. 31, S. 166.

Prof. GOLDSCHMIDT, t. a. p. S. 366, noot 98, meent, dat het niet zeker is, dat reeds L. d. R. de vooruitbetaling van de premie vorderde. Dit beroep door Dr. ADLER op de woorden van L. d. R. gedaan, wordt weerlegd door Dr. A. EHRENZWEIG: Assecuranz Jahrbüch, Jahrg. XI, Th. III, S. 27. Dr. ADLER zou L. d. R. verkeerd vertaald hebben, want *convenio quod mihi tradas* beteekent niet: ik erken, dat gij mij hebt betaald; maar: ik kom met u overeen, dat gij mij zult betalen. Deze plaats bewijst dus juist het tegenovergestelde van hetgeen Dr. ADLER haar had willen doen bewijzen.

²⁾ T. a. p. bl. 189.

³⁾ GOLDSCHM. Zeitschr. für das Ges. Handelsr., Bd. 32, S. 280.

⁴⁾ BENSA, Doc., no. XI.

bekannt dasz schliesslich sogar die Gesetze die Pränumerirung ausdrücklich vorschrieben". Reeds eene notarieele acte van 13 December 1426 ¹⁾ zou doen zien, zij het ook indirect, dat de betaling van de premie bij het teekenen van de polis plaats had. In deze acte verklaart een assuradeur, dat hij wegens deviatie verder geen risico wil loopen op een schip en lading bij hem verzekerd, terwijl hij aanbiedt: „quod ipsi Thomae (de verzekerde) restitatur pecunia debenda occasione dictae securitatis factae per eum". Dat geen enkele der door Bensa gevonden documenten uitdrukkelijk melding maakt van eene betaling der premie terstond bij het aangaan van het contract „erklärt sich", volgens Adler ²⁾ „zunächst nämlich daraus, dasz die Prämienverbindlichkeit völlig aufging in der a priori erfolgten Prämienleistung, die im Geltungsbereich des Genueser-versicherungsrechtes instrumentirenden Notare waren überhaupt nicht in der Lage eine auf künftliche Zahlung der Prämie eingegangene Verbindlichkeit zu beurkunden; sie hatten lediglich das einseitige Rechtsgeschäft des Assecuranzversprechens auf Grund Vorausempfangener Prämie — zu verbrieften".

Wat aangaat den tijd, waarop deze wijziging in het verzekeringsrecht zou hebben plaats gegrepen, aarzel ik eene

---

²⁾ Bensa, Doc., XVIII.

³⁾ T. u. p., bl. 184.

besliste meening uit te spreken. Ik volsta met er kortelijks op te wijzen, dat er onder de geschiedkundige beoefenaars van het assurantierecht geene eenstemmigheid bestaat omtrent den tijd, op welken de gewoonte zoude zijn aangenomen om de premie bij het teekenen van het contract te betalen, of dat de verzekeraar voor dat bedrag door den verzekerde werd gecrediteerd. Als vaststaand mag men wel aannemen, dat dit reeds plaats had voordat hieromtrent in de assurantiewetgevingen bepalingen werden opgenomen, zooals b.v. in de Ordonnantie van Barcelona van het jaar 1435 ¹⁾ waarin bepaald werd, dat van de betaling der premie in de polis moest worden melding gemaakt, of evenals in die van 1458 waarin niet uitdrukkelijk van de betaling der premie wordt gesproken, maar toch bepaald wordt, dat de verzekeraar eerst verbonden is wanneer de premie betaald is. Sedert dien tijd is de verplichting van den verzekerde om de premie te betalen, dan ook vrij constant gebleven. Was het hier eene verplichting van den verzekerde om bij het aangaan van het contract reeds de premie te betalen, of ginds om deze te voldoen, voordat de verzekeraar eenige risico had geloopt, elders weer, dat zij eerst betaalbaar was na de volbrenging van de reis, of dat zij alsdan in geval van geleden schade van de verzeke-

---

¹⁾ Art. 11, 1435; art. 12, 1458; 15, 1584; Florence. I, c. 6, 1523.

ringssom werd gekort, steeds toch bleef het tot op dezen tijd geldend recht, dat de premie aan den verzekeraar toekwam, al mocht hare voldoening dan ook afhankelijk gesteld zijn van eene tijdsbepaling.

Zoo bepaalde de ordonnantie van Bilbao 1360 C. xxxiv, en die van St. Sebastiaan van 1557 C. xlvii ¹⁾, dat het bij de assurantie en confiance de gewoonte was, dat de verzekeraar voor het bedrag der premie werd gecrediteerd; terwijl in eene Hamburger assurantiepolis van 8 Maart 1626 gezegd wordt: „Ich Klausz Kruse bin tho freden mit dieser Assecurantze (de Gott beware) de summa von söven hundert Mark Lübisch de Premie, wenn he mit Leve wedder kumt edder wo ferne daer quadt van würde, so wert de Premie in dit Gelt gekörtet” ²⁾. De Amsterdamsche keur van 7 September 1621, welke de bepalingen omtrent de betaling der premie van de keur van 5 December 1620 verscherpte, gebod als algemeene regel, de betaling terstond bij het teekenen van de polis, slechts als uitzondering toelatende het geval, dat zoowel voor de heenreis als de terugreis ééne premie was bedongen. In dit geval behoefde zij eerst betaald te worden „soo wanneer de schepen ter

---

¹⁾ PARDENUS, Coll. t. VI, p. 195 en 213.

²⁾ Bij RUTGER RULANT, Relation über schwere Assecuranzsachen. Hamburg, 1630.

gedestineerde plaetse sullen zijn gekomen en hare reyse volbracht sullen hebben”.

In de polissen, welke te dier tijde te Parijs werden gesloten, werd uitdrukkelijk de nietigheid der verzekering uitgesproken bij wanbetaling der premie: „A défaut de paiement de la prime — l'assuré n'a droit en cas de sinistre à aucune indemnité” ¹⁾.

Zoodra dus de verzekering zich in dat stadium bevond, waarin de premie steeds duidelijker bleek te zijn een pretium periculi, welke, hoe ook het lot mocht zijn van de verzekerde voorwerpen, in omnem eventum moest worden betaald, waardoor de verzekering zich duidelijk onderscheidde van de weddenschappen, kwam ook spoedig de geringe lust van den verzekerde aan het licht om de premie in ieder geval te moeten verliezen.

De herinnering aan het bodemerijcontract, waarbij de geldnemer slechts de bodemerijpremie behoefde te betalen in geval er geen schade geleden was, moge, zooals Dr. ADLER aanneemt, hiervan als reden moeten worden aangenomen; mij schijnt het toe, dat én deze overweging én de wijze waarop van te voren de contracten van verzekering gesloten werden, het hunne er toe hebben bijgebracht, om aan den

---

¹⁾ Zie Mr. M. TH. GOUDSMIT, Geschiedenis van het Nederl. Zeerecht, blz. 324 noot.

handel een middel aan de hand te doen om de wettelijke bepalingen, althans ten deele, van hare kracht te berooven door het verzekeren van de reeds betaalde assurantie-premie. Vroeger toch, toen de premie slechts bij goeden afloop van het risico verschuldigd was, maar er niet betaald werd in geval er schadevergoeding werd gevraagd, was er in 't geheel geen reden om de premie te doen verzekeren. Thans was die toestand gewijzigd.

Geen wonder acht ik het dan ook, waar in onzen tijd zelfs nog, nu de verzekering in den vorm van de Romeinsche sponsio reeds eeuwen achter ons ligt, in de praktijk de zucht zich openbaart om, ook buiten de gevallen waarin de wet dit toestaat, de kosten der verzekering in de verzekeringswaarde op te nemen, dat men dan dáár, waar men die sponsio wél gekend had, er geducht op tegen had de premie in omnem eventum te verbeuren. In verzekering van de premie zag men een middel om haar bij geleden verlies van den verzekeraar weder terug te ontvangen. Zoo ook Dr. v. EHRENBURG ¹⁾: „Ich glaube das diese Ausnahme (het verzekeren van de premie van verzekering) sich historisch dadurch erklärt, dasz im Mittelalter die Prämie nur bei glücklicher Ankunft der versicherten Objecte im Bestimmungshafen geschuldet wurde, so dasz also bei un-

---

¹⁾ GOLDSCHM., Zeitschr. f. d. Ges. Handelsr., Bd. XXXII, bl. 467, noot 66.

glücklichen Ausgang der Reise, der ganze Werth jener Objekte ohne Abzug der Pramie ersetzt wurde”.

Wanneer deze verzekering het eerst is voorgekomen, is niet met eenige zekerheid te zeggen. De eerste wettelijke regeling, waarin het geoorloofd is om onder de verzekerbare waarde ook de assurantie-premie op te nemen, is de ordonantie van Barcelona van 1458; die van 1435 maakte daarvan althans geen melding.

Toch heeft men wel gemeend, dat deze verzekering van veel ouderen datum is. Dr. ADLER, bl. 168 v. v., meent, in het reeds meermalen aangehaalde artikel, haar zelfs meer dan een eeuw vroeger in de oudheid terug, gevonden te hebben; hij neemt aan, dat in eene door Bensa het eerst gepubliceerde en in zijne studie afgedrukte oorkonde van 22 April 1329, de verzekering van de premie te hebben aangetroffen, en wel in eenen vorm zooals zij in latere tijden voorkwam, nl. met inbegrip van wat de Fransche schrijvers hebben genoemd de „primes des primes.”

Wat zij hiermede hebben bedoeld dient hierbij te worden uiteengezet.

Laten wij aannemen, dat iemand zijn eigendom heeft verzekerd voor eene waarde van 1000 gl., tegen eene premie van 10%. Deze premie zal dan bedragen 100 gl. Is het nu geoorloofd deze premie ook te verzekeren, dan zal hij daarvoor — althans als hij het bij denzelfden verzekeraar doet,

hetgeen niet beslist noodig zou wezen, want hij zou het bedrag der premie ook zeer wel bij eenen anderen verzekeraar kunnen doen verzekeren — weder volgens 10% eene premie van 10 gl., en van deze weder eene premie van 1 gl. moeten betalen. Deze premieberekening zou men kunnen voortzetten ad infinitum. Wanneer men nu al die betaalde premies samenvoegt zonder de eerste premie, dan heeft men verkregen wat men noemt de *primes des primes*.

Door verschillende schrijvers ¹⁾ wordt een middel aan de hand gedaan om dit bedrag der *primes des primes* op eene gemakkelijke wijze te berekenen. Zij hebben daartoe van eene evenredigheid gebruik gemaakt, waarin de verzekeringssom met inbegrip van alle premies als de onbekende wordt aangenomen. De verhouding welke er bestaat tusschen 100 verminderd met het aantal procenten, welke voor de verzekering betaald worden, en 100 is gelijk aan die tusschen de verzekeringssom zonder de premies en de verzekeringssom met inbegrip van alle premies.

---

¹⁾ VOIGHT: *Das Deutsche Seeversicherungrecht*, S. 148.

HEISE und CROPP: *Juristische Abhandlungen*, bl. 583, noot 6.

BENECKE: *System des See-Assecuranz und bodemcreiwesens* (Editie NOLTE), Th. I, S. 826.

ARNOULD: *On the law of marine insurance* (Edition MACLACHLAN), Dl. I, bl. 319.

ALAURET: *Traité Général des assurances*, T. I, p. 274.

DROZ: *Traité des Assurances maritimes*, T. I, no. 141.

Ten einde de primes des primes te vinden, wanneer eene som van 12000 gl. verzekerd wordt tegen 4%, gaat men op de volgende wijze te werk:

$$100 - 4 = 96 \qquad 96 : 100 = 12000 : x$$

$$x = 12500$$

Deze verzekeringssom van 12500 bestaat dus uit verschillende bestanddeelen, vooreerst de oorspronkelijke verzekeringssom van

12000	12000
de premie à 4%	480
de primes des primes	20
	12500

Dr. ADLER nu heeft in de reeds genoemde oorkonde van 1329 de verzekering ook van de premie en de primes des primes meenen te zien, berekend op de hierboven uiteenzette wijze.

Versschillend is er over de uitlegging dezer oorkonde gedacht: Dr. V EHRENBURG (*Zeitschrift für das Gesamt-Handelsrecht*, Band XXXII, S. 274), Dr. GOLDSCHMIDT (*Juristische Abhandlungen für George Beseler*), Dr. EHRENZWEIG (*Assecuranz Jahrbuch*, XI, Th. III, S. 34) en Dr. ADLER over de *Prämienvorleistung*, hebben allen haar op eene verschillende wijze verklaard.

Ik aarzel zeer omtrent deze oorkonde eene vaste meening uit te spreken; „das dunkle Verhältnisz der beide Verträge zu einander bietet der Auslegung kaum lösbare Schwierig-

keiten ¹⁾. Bovendien met het oog op het door ons behandelde onderwerp is het ook niet strikt noodzakelijk, want enkel de uitlegging welke ADLER aan deze oorkonde geeft, doet er ons mede in aanraking komen. En juist zijn meening acht ik al zeer onwaarschijnlijk.

Tusschen de twee premies — de eene groot 2450 fl. en de tweede ten bedrage van 272 fl. — welke volgens de andere schrijvers de premies zijn van twee verschillende verzekeringen, welke als zoodanig met elkander in geen verband staan, acht juist ADLER deze betrekking te bestaan, dat de 2450 fl. de premie zou zijn eener goederenverzekering, terwijl de 272 fl. zoude zijn uitgegeven voor de verzekering der premies dezer goederenverzekering.

Deze schrijver beweegt zich hier op het gevaarlijk gebied der conjecturen; evenwel schijnt het mij toe, dat hij hierin niet gelukkig geweest is, omdat aan de door hem aangevoerde argumenten niet die waarde kan worden toegekend, welke hij meent, dat aan deze toekomen.

Om de hypothese — want meer is het toch niet — dat hier alle premies mede zouden zijn verzekerd te verdedigen, wordt terstond reeds gebruik gemaakt van eene tweede, nl. dat wanneer eene verzekering gesloten wordt tegen 10 % op eene waarde van 2450 fl., 272 fl. juist het bedrag

---

¹⁾ GOLDSCHMIDT, Handb. des Handelsr. 1891, bl. 360, noot 10.

der premies ad infinitum zoude zijn. Daar er nu echter geen enkele grond wordt aangevoerd, dat er eene verzekering heeft plaats gehad tegen 10% — tenzij als zoodanig zou moeten fungeeren, dat eene premie van 10% toen ten tijde niet buitengewoon hoog was — zoo schijnt het mij toe, dat daarom voor het eerste vermoeden eveneens alle grond ontbreekt. Het bewijs van ADLER: „Quantitas pecuniae” oder „quantitas florenorum” ist aber der damals ganz gewöhnliche Ausdruck für den baar empfangenen Prämienbetrag [siehe auch die Urkunde vom 11 Juli 1385 (Anh. Urk. 1)]” zegt al zeer weinig, want in de oorkonde van 1385 komen deze uitdrukkingen niet voor. Dit is trouwens geen wonder ook, want zij is niet in het Latijn maar in het Italiaansch geschreven.

De hoofdfout van ADLER ligt volgens EHRENZWEIG ¹⁾ in de verkeerde interpunctie, waaruit zich alleen, volgens laatstgenoemden schrijver, de dwaling van ADLER laat verklaren. Eveneens noemt Dr. GOLDSCHMIDT (Handb. des Handelsr., bl. 360, noot 80) dan ook deze hypothese van Dr. ADLER, met eene verwijzing naar hetgeen daaromtrent door Dr. EHRENZWEIG gezegd wordt: „eine höchst unwahrscheinliche.”

Na de ordonnantie van Barcelona van het jaar 1458, die

---

¹⁾ t. a. p., bl. 32.

de oudste ons bekende wetgeving is, welke bepaalde, dat ook de assurantiepremie mede kon worden verzekerd, hebben bijna alle wetgevingen deze bepaling opgenomen, doch in eenen gewijzigden vorm. De *Guidon de la Mer* en de *Ordonnance de la Marine*, waarvan art. 20 correspondeert met art. 342 van de *Code de Commerce*, zeide: „l'assuré peut faire assurer le coût de l'assurance.”

Eene dergelijke bepaling, die zoo algemeen voor de verzekeringspremie geldt, is in geene der ordonnanties, welke de verzekering hier te lande hebben geregeld, opgenomen geweest en ons *Wetb. v. Kooph.* kent haar ook thans nog niet.

Wel werd er in deze ordonnanties over het verzekeren van eene premie gesproken, maar eerst geschiedde dit in verband met de vraag, welke de verzekerbare waarde van goederen is; later werd ook wel de bepaling opgenomen, dat ook bij cascoverzekering de premie mede mocht worden verzekerd. Ons *Wetb. v. Kooph.* bepaalt zich, wat betreft de verzekering der premie, tot de goederenverzekering, en zegt in art. 612: „Goederen mogen verzekerd worden voor de volle waarde, welke dezelve hebben ten tijde en ter plaatse der verzending, met alle onkosten tot aan boord, de premie van verzekering daaronder begrepen, zonder dat eene afzonderlijke begrooting van ieder voorwerp kan gevorderd worden.”

In de verschillende landen, waar de *Code de Comm.* is

overgenomen, zooals Belgie, Spanje en Italie tot voor korten tijd, laten, wat aangaat verzekering der premie, dezelfde vrijheid als de Code gaf. Voor wat de wetgevingen der niet Europeesche landen hieromtrent bepalen zie men DESJARDIN, § 1367. Das Allgemeine Deutsche Handelsgesetzbuch bepaalt dienaangaande in art. 800: „Die Ausrüstungskosten, die Heuer und die Versicherungskosten können zugleich mit dem Schiff oder besonders versichert werden,” terwijl art. 803, al. 1 zegt: „Als Versicherungswerth der Güter gilt — derjenige Werth, welchen die Güter am Ort und zur Zeit der Abladung haben, unter Hinzurechnung aller kosten bis an Bord einschliesslich der Versicherungskosten.”

Wat naar mijn meening onder de woorden Versicherungskosten in de beide aangehaalde artikelen bedoeld moet zijn, of hieronder ook verstaan moet worden, de premie der verzekering dan wel alleen „les frais d'assurance”, hoop ik later mede te deelen, wanneer wij de verzekering der premie bij de goederenverzekering behandelen.

HOOFDSTUK II.

§ 1. VERZEKERING DER PREMIE BIJ GOEDEREN- EN WINSTVERZEKERING.

Reeds vroeger heb ik er op gewezen, dat de verzekering der premie het meest voorkomt in verband met de verzekering van goederen; zoo werd er dan ook het eerst melding van gemaakt in de Ordonnantie van Barcelona van het jaar 1458. Ook de meeste keuren, die hier te lande de verzekering hebben geregeld, spreken er slechts over bij deze verzekering. Zoo b.v. reeds de ordonnantie van 27 October 1578, welke zegt, dat dat deel hetwelk moet blijven „tot resicq, peryckel ende avonture vanden ghenen die hem sal doen versekeren”, moet worden berekend „nae advenant dieselve (coopmanschap) gecost mag hebben, zoo wel in coope, packinge, tolrechten, flet oft toerustinge, *gelt van versekeringe*, als alle andere oncosten totter ladinge van diere in den seepe inclusivelycken”¹⁾. De keur van 1744

---

¹⁾ Compte Rendu des séances de la commission royale d'Histoire ou recueil de ses bulletins, T. V., pag. 91.

o. a. laat haar ook toe bij casco verzekering; de premie wordt daarbij beschouwd als eene noodzakelijke uitgave, welke de reeder of de vervrachter zich moet getroosten, en waardoor de waarde van het verzekerde voorwerp wordt verhoogd.

Voor de verzekerbare waarde heeft men langen tijd — zelfs ons wetboek van 1830 deed dit nog — de inkoopprijs aangenomen. Daargelaten nog de moeilijkheid waartoe dit kan aanleiding geven, daar niet alle voorwerpen, welke verzonden worden, eerst gekocht worden, en alzoo geen inkoopprijs hebben, zooals b.v. de goederen, verzonden door een fabrikant, kan de rijzing en daling, waaraan vooral koopwaren onderhevig zijn, veroorzaken dat, wanneer men de inkoopprijs als de verzekerbare waarde aanneemt, al zeer licht te weinig of te veel verzekerd wordt.

Daarom schijnt mij dan ook als verzekerbare waarde juister toe, de waarde ten tijde en ter plaatse der verzending, zooals ons thans vigeerend Wetboek in art. 612 dat toestaat, waarin dan met de woorden „ter plaatse der verzending” hetzelfde bedoeld is als de Fransche wetgever bedoelde met de woorden: „au lieu du chargement” in art. 339 der Code de Com.. Toch zal de verzekerde, indien hij voor deze waarde eene verzekering heeft gesloten, niet ten volle geïndemniseerd zijn bij het plaats hebben der onzekere gebeurtenis.

Het doel van den verzekerde toch waarom hij de verzekering aangaat, is: de schade, welke hij zou kunnen lijden tengevolge van de gevaren aan welke de verzekerde voorwerpen blootstaan, terwijl zij zich op reis bevinden naar de bestemmingsplaats, te doen dragen door den verzekeraar.

Als dus deze gevreesde rampen hebben plaats gehad, moet de verzekeraar hem in dezelfde positie stellen als waarin hij zoude geweest zijn, indien zij niet hadden plaats gehad. Daarom moet niet de waarde ter plaatse der verzending, maar die ter plaatse der bestemming, de verzekerbare waarde vaststellen.

Practische bezwaren zijn hiertegen ingebracht, en terecht, want indien de goederen de bestemmingsplaats niet bereiken is het vaststellen dezer waarde uiterst moeilijk, daar ook rekening moet worden gehouden met den tijd op welke de goederen zouden zijn aangekomen, zoodat men ten slotte alles a posteriori moet beoordeelen.

Van daar dan ook dat men in de meeste wetgevingen heeft vastgehouden aan de waarde ter plaatse en ten tijde der verzending als de verzekerbare waarde. Als correctief hiervan is, zoo b.v. in ons land, de verzekering niet meer beperkt tot het *damnum emergens*, maar den verzekerde tevens de vrijheid gegeven zich door middel eener verzekering te dekken tegen het gemis van verwacht voordeel, zooals art. 246 K. dat uitdrukt. Hierin juist is het groote

verschilpunt gelegen tusschen de waarde ter plaatse der verzending en die ter plaatse der bestemming.

Alle oude assurantie-wetgevingen verbieden de winstverzekering, zoo ook de meeste keuren die hier te lande hebben gegolden; eerst de Amsterdamsche van het jaar 1744 liet haar toe. In Frankrijk was zij, totdat de wet van 12 Augustus 1885 haar toeliet, ongeoorloofd, hoewel de praktijk haar erkende, want volgens de Fransche schrijvers had zij plaats door middel van een police d'honneur. Ook in de andere landen is zij langeren of korteren tijd verboden geweest; zoodat zij thans is toegestaan, overal behalve in Spanje, Turkije en eenige Staten van Zuid-Amerika ¹⁾.

Was nu in de landen, waar de winstverzekering ongeoorloofd was, eene verzekering van de premie in overeenstemming met de wet?

Alle schrijvers over het assurantierecht, de een zoowel als de andere, stellen als voorwaarde voor de geldigheid van een verzekeringscontract de aanwezigheid van een verzekeraar belang, een belang dat aan gevaar is blootgesteld en waaraan het mogelijk is dat schade geleden wordt.

Ook POTHIER houdt aan dit vereischte vast; toch voorziet hij blijkbaar het bezwaar dat tegen deze verzekering zou

---

¹⁾ Zie DESJARDIN, t. a. p. no. 1359.

kunnen worden ingebracht, n.l. dat hier niet een belang is hetwelk aan dien gestelden eisch voldoet, want nadat hij op bl. 34 gezegd heeft, dat deze verzekering mogelijk is, laat hij er terstond op volgen: „On opposera p^{eu}t-être que je ne cours pas un vrai risque par rapport à cette somme de cinq mille livres (premie) puisqu'a tout événement, soit en cas de perte du vaisseau, soit en cas d'heureuse arrivée, je dois la payer à l'assuré. La reponse est qu'en cas d'heureuse arrivée du vaisseau je ne perdrai pas cette prime puisque j'en serai dédommagé par le profit que je ferai de mes marchandises; mais en cas de perte du vaisseau, elle tombe en pure perte pour moi; c'est pourquoi il est vrai que je cours le risque de cette prime — en cas de perte du vaisseau; et par conséquent je peux la faire assurer par un second assureur”. Dit betoog gaat echter niet op, want de premie is, zooals POTHIER zelf zegt, verschuldigd à tout événement. Niet hiervan of er winst gemaakt zal worden op de goederen, die het voorwerp der verzekering zijn, hangt het af of de verzekerde de premie zal verliezen. Steeds zal dat het geval zijn. Van het contract hangt het echter af op welk tijdstip zij het eigendom van den verzekeraar zal zijn.

Wordt zij terstond bij het aangaan van het contract betaald, dan zal men nimmer kunnen beweren, dat de premie, op welke wijze dan ook, wordt terugbetaald; zij

is en blijft het eigendom van den verzekeraar; deze is slechts gehouden als er schade geleden is, die te vergoeden; hiertoe verbond de verzekeraar zich tegen het genot der premie. Is daarentegen in de polis bepaald, dat de premie eerst na een bepaalden termijn of na geheelen afloop van het risico zal worden voldaan, dan hangt het verkrijgen van de premie voor den verzekeraar slechts af van eene tijdsbepaling. Wanneer deze is ingetreden, is de verzekerde zijne premie onherroepelijk kwijt.

De woorden van POTHIER, hier boven door mij aangehaald, dienen als voorbeeld hoe en op welke gronden, door de verschillende schrijvers, die de verzekering der premie bespreken, deze verzekering wordt verdedigd; uit de winst op de bestemmingsplaats te behalen, kan men de kosten der verzekering weder vergoed krijgen. Wat deed men echter, wanneer de premie mede verzekerd werd, anders dan onder eenen anderen naam eene winstverzekering invoeren, die door de wet was verboden, en dan nog wel, niet eene winstverzekering, zooals de wetgevingen tegenwoordig die kennen, maar eene die geheel in strijd is met de indemniteit der verzekering; want men deed feitelijk niets anders dan zich eene winst garandeeren ter waarde van de betaalde premie.

Leest men de woorden van POTHIER een weinig nauwkeuriger, dan bemerkt men, dat hij ook aannéemt, dat hoe ook de uitslag van het risico moge zijn, de waarde van het

verzekerde steeds is verminderd met het bedrag der betaalde premies. Hij erkent immers, dat in geval van niet behouden aankomst de premie verloren is, terwijl in het tegenovergestelde geval de premie kan worden terugverdiend, waaruit noodzakelijk volgt, dat hij haar eerst kwijt moet zijn om haar te kunnen terug verdienen. Door de medeverzekering der premie belooft de verzekeraar den verzekerde, te zullen maken, dat zijn bezit niet bedraagt de verzekeringssom verminderd met de premie, maar de volle verzekeringssom; dus belooft hij hem bij vergaan der verzekerde voorwerpen nog eene winst te zullen doen behalen ten drage der premie. Van zulk garandeeren eener winst zegt PÖHLS, t. a. p., bl. 65, „es ist im Grunde ein blosses Spiel, und sollte eben so wenig geduldet werden wie überhaupt Wettassecuranzen”.

Nog een ander bezwaar is er tegen de argumentatie van POTHIER. Wel is het waar, dat gewoonlijk een koopman zijne waren verzendt in de verwachting, dat hij er op de plaats der bestemming winst op zal behalen, maar toch behoeft dit niet altijd het geval te zijn. Het kan zich immers zeer wel voordoen, dat hij, op de plaats waar de verzekering wordt gesloten, in het geheel geen koper voor de waren heeft kunnen vinden, ten gevolge waarvan hij voorziet op de bestemmingsplaats een verlies te zullen lijden, in plaats van eene winst te zullen behalen. Bovendien heeft iedere verscheping niet altijd plaats met het doel om eene winst

te behalen; zoo b.v. iemand die voor zijn particulier gebruik, dus niet voor een handelsonderneming, goederen met zich voert en deze goederen verzekert. Op de plaats der bestemming aangekomen behoudt hij de goederen, dan behaalt hij toch zeker geen winst. Dat hij zich nu die goederen niet weder op nieuw behoeft aan te schaffen, zal men toch zeker niet als zijne winst willen beschouwen, want dan zou men komen tot een complicatie, die het den wetgever schier onmogelijk zou maken eene goede regeling der winstverzekering te ontwerpen.

Mag men nu, omdat de handelaar gewoonlijk bij het verrichten zijner handelsoperatie ten doel heeft het behalen van winst, daarom maar aannemen, dat hij ook werkelijk altijd winst maakt, en dien ten gevolge maar als algemeene regel stellen: de premie mag weder verzekerd worden? M. i. gaat dat volstrekt niet aan.

En indien de verzekerde nu eens geene winst maakt, is er dan nog wel eene grond voor de verzekering van de premie? Blijkt het dan ten slotte niet, dat er ook volgens POTHIER en hen, die zijne meening volgen, nooit een belang geweest is, dat het voorwerp eener verzekering kan zijn? Is dan de verzekering nietig geweest, juist wegens die ontstentenis van belang, en moet de verzekeraar alle premies terug betalen? Met opzet zeg ik alle premies, want het schijnt mij toe, dat, indien het geoorloofd is de premie te

verzekeren, men dan ook moet toelaten de verzekering der tweede premie, en dat men zoo mag voortgaan ad infinitum. Het gevaar, hetwelk de eerste premie kan treffen, zal eveneens alle andere premies kunnen treffen. Welk een bevoordeeling van den toch reeds gelukkigen handelaar, en benadeeling van hem, wien de fortuin tegen was.

Neemt men de wettigheid aan eener verzekering, waarbij de premie niet dan bij gunstigen uitslag van het risico verschuldigd is, dan heeft men tevens een middel om op eene wettige wijze, de meest grove weddenschappen te sluiten. Wat toch zou den verzekerde beletten om, gesteld hij wilde met den verzekeraar eens eene weddenschap aangaan, de assurantie premie juist voor het bedrag waarvoor hij wenschte te wedden, te verhoogen en dan de verzekering aan te gaan in dezen vorm. Van de verzekering der premie kan daarbij — zooals wij reeds hebben gezegd — geen sprake zijn. En eene verzekering met inbegrip van alle premies is eigenlijk niets anders dan eene à prime conditionnelle.

Dat blijkt duidelijk uit het volgende voorbeeld:

Iemand heeft eene verzekering gesloten op eene waarde van 12 000 gl. tegen eene premie van 4 $\frac{0}{10}$. De premie en de primes des primes bedragen van die verzekeringssom, volgens de vroegere uiteengezette berekening, 500 gl. Bij het tenietgaan der verzekerde voorwerpen krijgt hij dus

van den verzekeraar uitgekeerd 12 500, terwijl hij, indien zij in behouden haven aankomen, aan goederen een bezit heeft van 12 000; in beide gevallen heeft hij echter betaald aan premies 500 gl., welke hij bij ongunstigen uitslag terug erlangt. In het laatste geval is zijn bezit dus 12 000, terwijl dit bij gunstigen uitslag slechts 11 500 is, want dan krijgt hij de premies niet terug. Wat onderscheid is er nu tusschen eene zoodanige verzekering van 12 000 en eene verzekering van 12 500 gl., tegen een premie van 4% zonder medeverzekering der premies, en met die bepaling, dat de premie alleen verschuldigd is in geval van behouden aankomst, alzoo de verzekering à prime conditionnelle? Het is volmaakt dezelfde, schoon in een eenigszins gewijzigden vorm. Zoo ook DESJARDINS, Dl. VI, no 1366.

Het is de oude Romeinschrechtelijke sponsio: *promitto tibi decem, si navis mea, mercibus onerata, in portum Anconitunum pervenerit.*

Ten slotte — en dit geldt voor iedere verzekering van de premie — schijnt het mij toe, dat het in strijd is met het karakter van de premie zelf, om haar niet te willen laten aan den verzekeraar, maar ook een kans te willen hebben om haar van hem terug te krijgen; de premie is een *pretium periculi*, le *prix du péril*, zooals men haar in Frankrijk noemt, en om nu die prijs, waarvoor men juist deze praestatie van den tegenpartij, om ingeval van geleden verlies,

dit verlies te vergoeden, om zoo te zeggen gekocht heeft, ook nog weder te willen verhalen op den verzekeraar, komt mij bijzonder vreemd voor. Reeds terstond wekt deze verzekering de gedachte op aan eene weddenschap; zij verraadt bij den verzekerde de zucht naar een voordeel, 't geen hij wil trachten te verkrijgen door, tegen een verhoogden inzet — de premies van de premies — ook het voordeel te hebben van meer te ontvangen van den verzekeraar, dan anders het geval zou geweest zijn. Dit schijnt mij dan ook de grond toe, waarom oorspronkelijk de verzekering van de premie plaats had; later is zij gelegitimeerd. Men had haar als correctief der toenmalige verzekerbare waarde, terwijl de winstverzekering nog ongeoorloofd was.

Onder de heerschappij der Code de Commerce was deze verzekering der premie geoorloofd, want art. 342 zeide: „l'assuré peut faire assurer le coût de l'assurance” Met de letter der wet bestond er dus geen strijd, wel met de in de Code zelf vervatte beginselen van het assurantierecht, want ook deze beschouwde het verzekeringscontract als een schadevergoedingscontract. Deze bepaling van art 342 maakte echter art. 347 van de Code de Com., hetwelk de winstverzekering verbood, gedeeltelijk krachteloos. Dat de verzekering der premie een bedekte winstverzekering is, wordt ook aangenomen door BOULAY-PATY en door ESTRANGIN, den commentator van POTHIER.

Later, toen men de verzekering der premie aannam en op deze wijze de waarde ter bestemmingsplaats aan den verzekerde wilde doen vergoeden, heeft men bij het maken der wettelijke bepalingen hier meer, daar minder, maar nergens voldoende voor oogen gehouden, dat, waar men de winstverzekering aldus regelde, eene wijziging der goederenverzekering, speciaal wat betreft de mede-verzekering der premie, noodzakelijk was.

Had men dit laatste bedacht, zeker zou dan in Frankrijk, België en Italië, niet zooals nu het geval is, de verzekering der premie steeds geoorloofd zijn, en zou men niet kunnen zeggen, dat ook onze wetgever, door art. 612 W. v. K. vast te stellen, zooals hij dat nu gedaan heeft, eene vergissing van nog al cenige beteekenis heeft begaan.

Wat toch is in die landen het geval, waar men, gelijk ook in ons land, door middel eener winstverzekering de waarde ter bestemmingsplaats en tevens ook de premie der goederenverzekering verzekeren mag. Waar men de waarde ter bestemmingsplaats, zij het dan ook indirect, door middel eener winstverzekering, kan verzekeren, daar is het ongerijmd om den verzekerde ook nog door eene verzekering der premie een ander middel aan de hand te doen om, voor een deel althans, dat doel te bereiken. Waar men eene winstverzekering heeft, daar vervalt de reden waarom men het vroeger geoorloofd achtte, de premie te

verzekeren. In de waarde ter bestemmingsplaats, in de brutowinst, zit dus, nevens de revenuen, welke de handelaar denkt te maken van zijne handelsonderneming, ook het bedrag der premie. Krijgt hij de premie vergoed op eene andere wijze, zooals hier wannecr hij de premie verzekert, dan moet voor dat bedrag in geval van schade zijn winstverzekeringssom ingekort worden. Een van beide had de wetgever moeten doen, of de winstverzekering anders regelen, of de premie bij goederen niet mede doen verzekeren. Het laatste komt mij voor het juiste standpunt te zijn; de premie acht ik dan ook daarom niet geoorloofd in die landen, waar de winstverzekering toegelaten is, zooals bv. hier te lande.

Volgens art 612 W. v. K. kan de verzekering van de premie plaats hebben, zonder dat eene afzonderlijke begrooting van ieder voorwerp kan gevorderd worden. Hetgeen geldt van de getaxeerde polis, geldt dus ook van de open polis; het verschil is slechts, dat bij de eerste de taxatie der verzekerde voorwerpen plaats heeft voor den aanvang van het risico, terwijl bij de open polis deze taxatie na afloop geschiedt.

Volgens HEISE und CROPP, bl. 582, noot 5, en BENECKE, bl. 826, die zich beroepen op BALDASSERONI, T. 2, P. 6, tit. 1, § 80, moet in Italie in eene open polis de vermelding plaats hebben, dat ook de premie mede is verzekerd, want dat zij anders niet geacht wordt daarin te zijn opge-

nomen. Ook EMERIGON (T. I, Ch. VIII, Sect. XII, § 3) en BOULAY-PATY in zijn Conference 75 op EMERIGON zijn, wat de Fransche wetgeving aangaat, van deze meening, op grond der bevoegdheid, welke de Ordonnance en de Code den verzekerde geven, om de premie te verzekeren: „il peut assurer le coût de l'assurance;” hij behoeft het dus niet te doen, hij kan het dus ook laten. Voor onze wetgeving zal men dan tot dezelfde conclusie moeten komen, want art. 612 W. v. K. zegt: „Goederen mogen verzekerd worden — de premie van verzekering daaronder begrepen.” De opname der premie van verzekering onder de verzekerbare waarde is dus ook in onze wet facultatief gesteld.

Uit de functie, welke wij zeiden, dat de winstverzekering heeft te verrichten, volgt reeds dat zij gewoonlijk zal voorkomen in verband met de goederenverzekering; dat dit niet altijd het geval behoeft te zijn, hopen wij later aan te toonen.

Over de vraag of, wanneer tegelijk met eene goederenverzekering eene winstverzekering heeft plaats gehad, ook nog de premie, betaald voor de goederenverzekering, mede mag verzekerd worden, is geschreven door HEISE und CROPP, t. a. p., bl. 587, en door BENECKE, t. a. p. bl. 827, welke beide deze vraag ontkennend beantwoorden. De laatste wordt ter zelfder plaatse door NOLTE bestreden.

BENECKE zet zijne meening hier in een voorbeeld uiteen. Hij zegt: „Die Mit-Versicherung der für eine Assecuranz auf Gewinn zu bezahlenden Prämie ist nicht erlaubt weil diese Ausgabe aus der Versicherten Gewinn selbst bestritten werden musz, die Waare mag anlangen oder verloren gehen. — Auch die für die Waare selbst bezahlte Prämie in so fern die selbe bei der Versicherung der Waare mit eingerechnet worden ist, musz eben so wohl wie alle andere Unkosten von dem Gehofften Gewinn abgezogen und dieser um so viel weniger versichert werden.” „Der Werth gewisser zu versichernden Waare betrage, ohne der zu 4 Procent bedungene Prämie 12000 und der darauf zu erwartende Gewinn 20 Procent. Laszt der Versicherte die Waare mit Einrechnung der Prämie zur 12500 und daneben den gehofften Gewinn von 2400, ebenfals mit Hinzurechnung der Prämie, also zu 2500 versichern, so würde er bei ganzlichem Untergange der Waare von seinem Versicherer 15000 erhalten, während der Ertrag bei erfolgten glücklichen Ankunft nicht mehr als 14400 gewesen sein würde. Daher darf er, wenn er 12500 für Waaren und deren Prämie versichern lässt, am gehofftem Gewinn nur 2400 weniger 500, also nur 1900 versichern lassen.”

HEISE und CROPP, t. a. p., bl. 587, § 4, zijn van dezelfde meening, ook zij nemen aan, dat de premie der goederen, indien de verzekering daarvan heeft plaats gehad, evengoed

als alle andere onkosten van de verzekerde winst moet worden afgetrokken.

NOLTE voert hiertegen aan, dat, indien men bij de winstverzekering op dergelijke wijze moest te werk gaan, men dan nooit zou kunnen komen tot eene volledige schadeloosstelling. „Denn,” zoo zegt hij, „wenn er den imaginären Gewinn gar nicht versichern liesze — wozu er denn doch nicht verpflichtet sein kann — so würde er diesen Gewinn in toto in die Tasche stecken, ohne denselben durch die Prämie einer Versicherung, die er zu bezahlen haben soll, geschmälert zu sehen. Besitzt er also die Mittel diesen rechtmässigen Gewinn ganz zu verdienen und will er die Prämie daran wenden, um ihn sicher zu stellen, ohne irgend einem Interesse, selbst den Princip nicht zu nahe zu treten, woher nimmt man dan das Recht, ihm zu sagen: Einen Theil dieses Gewinnes muszt ihr abgeben und mit weniger vorlieb nehmen? Ist es darauf abgesehen, dem Versicherten eine vollkommene Entschädigung zu verschaffen, so wird dieser Zweck verfehlt, denn er erhält im diesem Falle weniger als worauf er Anspruch zu machen berechtigt ist.”

Gedeeltelijk kan ik mij hiermede vereenigen; ook mij komt de eisch, door BENECKE aan den verzekerde op goederen en winst gesteld, om de premies der goederen — want deze neemt hij aan, dat wel mogen verzekerd

worden — af te trekken van de te verzekeren winst, al zeer willekeurig voor. Dus mag degene die goederen wil verzekeren, wel de premie en de premies van de premies verzekeren, mits hij maar niet ook de te verwachten winst verzekert.

Zoodra hij dat doet, moeten al die premies van de winst worden afgetrokken. In de gevolgen ben ik het geheel met deze beschouwing eens, maar de wijze waarop men tot die resultaten komt acht ik onaannemelijk. BENECKE toch neemt terstond weer van den verzekerde terug, hetgeen hij hem kort te voren heeft gegeven; het recht om ook van de goederen de premies te verzekeren, maakt hij totaal illusoir door hem terstond daarna de verplichting op te leggen om de premies af te trekken van de winst welke hij wil doen verzekeren.

Meer juist komt het mij voor, de verzekering van de premies zoowel van de goederen als van de winst te verbieden; bovendien drukt dit meer een beginsel uit dan het hulpmiddel door BENECKE, HEISE und CROPP aanbevolen, waardoor men slechts voor dit geval voorkomt, dat de verzekerde belang heeft bij de niet behouden aankomst der verzekerde voorwerpen, wat hier toch inderdaad het geval is.

Volkomen juist zegt NOLTE, dat de verzekerde niet verplicht, is zijn winst te verzekeren en dat hij, wanneer hij

het niet doet, de winst zonder eenige korting kan behouden. Natuurlijk als er winst gemaakt wordt, had er nog bij behooren gezegd te worden, want deze kan hem, doordat de verzekerde voorwerpen een ongeval treffen, zeer wel ontgaan. Maar in dat geval stelt hij zich zelf bloot aan de kans, dat een of ander gevaar hem zijn winst zal ontrooven, welke kans de verzekeraar, tegen het genot der premie, van hem overneemt.

De kracht van dit argument is mij echter steeds ontsnapt.

Voor het onloochenbare feit, dat de verzekerde zich in betere conditie bevindt, wanneer de verzekerde voorwerpen verloren gaan, dan waarin hij zou geweest zijn, indien zij behouden waren gebleven, heeft NOLTE evenwel in het minst geen oog. Dat de assurantie-praktijk gewoon is, met de premie voor de verzekerde goederen ook die welke voor de winst betaald is, mede in de verzekerbare waarde op te nemen, bewijst voor de wettigheid niets. Zij verricht daarmede slechts een daad, die in strijd is met de grondgedachte van het assurantierecht. Omdat ik op grond hiervan, zooals ik reeds heb opgemerkt, art. 612 W. v. K. niet voor eene analoge interpretatie vatbaar acht, is deze handeling naar mijne meening ook in strijd met onze positieve wet.

Ditzelfde geldt niet alleen daar, waar de verzekering der winst, zooals wij tot nu toe gesteld hebben, geschiedt door denzelfden persoon, maar ook daar, waar een ander,

niet de eigenaar der goederen, de winst gaat verzekeren.

Dit kan zich op de volgende wijze voordoen:

Iemand is overeengekomen met een handelaar, dat deze hem zal leveren eene hoeveelheid waren. Met dit beding echter, dat de levering moet plaats hebben ter woonplaatse van den koper. De risico dier goederen blijft dus voor rekening van den verkoper. Deze verzekert die goederen tegen de gevaren, door welke zij zouden kunnen getroffen worden op de reis naar de plaats der levering; dat mag hij doen, want tot zoolang heeft hij belang bij hun behoud. De koper, die deze goederen kocht om ze weder met winst te verkoopen op de plaats der levering, heeft in die te verwachten winst ook een verzekeraar belang; daarom sluit hij op die zelfde goederen, waarvan hij nog geen eigenaar is, eene winstverzekering.

Stel dat deze koper op die goederen, 't zij in een open of een getaxeerde polis, eene winst verzekerd heeft van 2000 gl. tegen eene premie van 4%. Aan premies zal hij dus bij behouden aankomst hebben te betalen 83 gl., zoodat dan zijn winst is 1917 gl. Komen de goederen daarentegen niet over dan heeft hij een winst van zuiver 2000 gl. We hebben natuurlijk ook hier stilzwijgend aangenomen, dat de verzekerde op winst zich in den uitslag zijner handelsonderneming niet heeft bedrogen, zoodat er werkelijk winst gemaakt wordt of bij behouden aankomst zou gemaakt

zijn. Hoe men hier nu de verzekering der premie zou kunnen verdedigen, kan ik niet begrijpen.

De verzekerde, wien het om niets anders dan schadeloosstelling voor zijne winstderving te doen is, zal, vermoed ik, zijn winst niet te laag doen verzekeren, want „indien blijkt, dat, bij behouden aankomst, de winst minder zou hebben bedragen, dan de som die de verzekerde had opgegeven, volstaat de verzekeraar met de betaling van dat mindere; hij is niets verschuldigd indien de verzekerde voorwerpen geene winst hoegenaamd zouden hebben opgebracht”. De verbintenis vervalt in dat geval en de verzekeraar is tot restitutie der geheele of gedeeltelijke premie verplicht. Behaalt hij nu werkelijk evenveel winst als hij verzekerd heeft of waartoe de verzekerde winst wordt ingekort, waar blijft dan de grond dat hij de betaalde premie bij behouden aankomst verschuldigd, kan vergoed krijgen uit de behaalde winst? Hier een antwoord op te geven zal den schrijvers, die in het algemeen de verzekering der premie geoorloofd achten, wel zeer moeilijk vallen. Want dat zal onmogelijk zijn, daar hij dan meer winst zou moeten maken dan hij werkelijk gemaakt en verzekerd heeft.

Komen de goederen niet behouden aan, dan krijgt hij evenveel winst, nu echter uitgekeerd door den verzekeraar als eene vergoeding voor de winstderving en daarenboven

heeft hij het voordeel, dat hij geen premies behoeft te betalen.

Heeft dus bij de winstverzekering de medeverzekering der premie plaats, dan is de positie van den verzekerde, wanneer de goederen vergaan, precies het bedrag der premie beter dan deze zou geweest zijn, wanneer de goederen behouden hadden gevaren. Hetgeen onze wet door de regeling der winstverzekering heeft willen voorkomen, zou men kunnen invoeren door bij deze tak van het assurantierecht de verzekering der premie toe te laten.

Hetzelfde, wat ik zoo juist gezegd heb van de winstverzekering, geldt eveneens van de verzekering door eenen commissionnair gesloten op de provisie, welke hij denkt te verdienen op goederen aan hem ten verkoop toegezonden. Ook deze zou, indien hij de premie mede mocht verzekeren, meer belang hebben bij het vergaan der goederen dan bij hun behoud. Zie BENECKE, t. a. p., bl. 828; HEISE und CROPP, t. a. p., bl. 588.

HEISE und CROPP, bl. 590, maken nog melding van de verzekering van contanten. Deze schrijvers zijn van meening, dat het hierbij afhangt van de plaats waar de verzekering is gesloten of de premie mede mag worden verzekerd. Heeft de verzekering plaats gehad op de plaats der verzending, dan nemen zij aan, dat de premie wel mag

verzekerd worden; is dit echter gedaan op de bestemmingsplaats, dan mag het niet. Zij geven als reden daarvoor op, dat de verzekerde in het eerste geval zijn doel, waarvoor hij de premie heeft betaald, niet heeft bereikt en dat hij om dat doel toch te bereiken, eene nieuwe premie moet betalen. In het laatste geval, dus wanneer de verzekering plaats heeft op de bestemmingsplaats, zou de verzekerde, indien hij de premie mede liet verzekeren, bij het vergaan van het schip in eene betere conditie zijn, dan waarin hij zou wezen bij goede aankomst.

Het maken van deze onderscheiding komt mij onjuist voor, want van de plaats, waar het verzekeringscontract gesloten wordt, kan de wettigheid nooit afhangen, wel echter van de waarde waarvoor is verzekerd. Verzekert men op de afzendingsplaats de waarde ter plaatse der bestemming, dan hebben we hetzelfde geval, als waarvan HEISE und CROPP zeggen, dat de premie niet mag worden verzekerd.

Ik zie dan ook niet in, waarom de verzekering van constanten ook maar eenigszins anders zou moeten worden behandeld als de gewone goederenverzekering. Maar, zal nog worden opgemerkt door hen, die zich plaatsen op het standpunt van genoemde schrijvers, dan heeft de verzekerde zijn doel toch niet bereikt, want bij de behandeling van deze verzekering wordt verondersteld, dat de overmaking der gelden niet anders kan plaats hebben dan door middel

van vervoer en niet door een wissel of anderszins. Welnu, de verzekerde heeft door het verzekeren van de waarde ter bestemmingsplaats waarschijnlijk zijn premie wel weer verdiend, want op die plaatsen waar, of in die tijden in welke het geld op geene andere wijze kan worden overgemaakt, zal de waarde van het geld ook wel niet bijzonder hoog zijn. Verzekert hij de premie mede, dan zal hij altijd voordeel hebben bij het vergaan; doet hij het niet, dan schiet hij misschien, maar misschien ook niet, een klein deel van zijn kapitaal er bij in, maar daarvoor heeft hij het genot, dat de verzekeraar belooft, hem schadeloos te stellen voor de door hem te lijden schade tengevolge van het vergaan van het vervoermiddel, aan hetwelk hij zijn geld had toevertrouwd.

§ 2. VERZEKERING DER PREMIE BIJ BODEMERIJGELDEN.

Volgens art. 593 W. v. K. kan de verzekering plaats hebben van op bodemerij geschoten gelden en de premie.

Met de beantwoording der vraag, of de bodemerijgever nevens zijne op bodemerij geschoten penningen en de door hem te ontvangen bodemerijpremie ook de premie, welke hij voor deze verzekering betaalt, mede mag verzekeren, hebben slechts zeer weinige schrijvers zich bezig gehouden, terwijl geen enkele wetgever dit uitdrukkelijk

heeft toegestaan; § 4 van het Algem. Plan van Hamburg verbood het zelfs ¹⁾).

Van de schrijvers, die wij hierover raadpleegden, maken er slechts melding van HEISE und CROPP t. a. p. bl. 597, VOIGHT, t. a. p. Dl. I, bl. 159 en BENECKE, Dl. I, bl. 837. „Ein Bodemerei-Geber aber”, zegt BENECKE, „kan nur den Belauf seines Bodemereibriefes ohne die Prämie versichern lassen; denn wenn er diese in die Versicherung mit einschliessen könnte, so würde er sich bei einem Unglücksfalle besser stehen, als bei glücklicher Ankunft des Schiffes.” Ofschoon het niet duidelijk hieruit blijkt welke premie, de bodemerijpremie dan wel de assurantiepremie bedoeld is, mag men uit hetgeen aan deze geciteerde woorden voorafgaat wel afleiden, dat hij de assurantiepremie op het oog heeft gehad, want daar wordt gesproken over de „Prämie und die sonstige Kosten der Assecuranz.”

HEISE und CROPP zijn van meening, dat de assurantiepremie hier mag verzekerd worden, wanneer de bodemerijpremie niet verzekerd wordt; in het tegenovergestelde geval zou het niet mogen. Het komt mij eenigszins vreemd voor, dat HEISE und CROPP tot deze conclusie komen, wanneer ik hiermede vergelijk het standpunt, door hen bij de winstverzekering ingenomen. Bij de winstverzekering tegelijk

¹⁾ VOIGHT, t. a. p. bl. 159.

met de goederen op welke de winst moet behaald worden, zijn deze schrijvers, en eveneens BENECKE, van meening, dat de premie, betaald voor de verzekering der goederen, moet worden afgetrokken van de winst, welke verzekerd wordt. Hier, bij de verzekering der bodemerijgelden, laten zij het afhangen, of de premie mede mag verzekerd worden, van de kwestie of de bodemerijpremie mede wordt verzekerd.

Waarom nu deze onderscheiding gemaakt wordt, zie ik niet in, want naar mijne meening is het precies hetzelfde. De bodemerijgever verzekert zijne op bodemerij geschoten penningen, dit zou ik willen noemen eene verzekering op goederen, terwijl ik in de verzekering der bodemerijpremie niets anders zie dan eene winstverzekering ¹⁾. Hier is dus eene combinatie van eene goederen- en eene winstverzekering. De conseqwentie van den toen door hen toegepasten regel zou hen ook hier moeten doen besluiten om den verzekerde te verplichten de premies, welke hij moet betalen voor de verzekering zijner bodemerijpenningen, af te trekken van de bodemerijpremie en niet toe te staan, dat van die gereduceerde bodemerijpremie de premie wordt verzekerd.

Naar mijne meening maakt het geen verschil of de bodemerijpremie mede wordt verzekerd; steeds zal de

---

¹⁾ Zie KIST, bl. 122; ASSER c.s., op art. 593.

assurantiepremie niet mede kunnen worden verzekerd. Verzekert de bodemerijgever de bodemerijpremie niet, dan spreekt hij daar, dunkt mij, niets anders mede uit dan dat hij het gevaar, hetwelk de winst, die hij voor zijne geldleening kan maken, kan doen verloren gaan, geheel voor zijn eigen rekening wil nemen. Waarom zou men hem nu moeten toestaan om, door met zijn bodemerijpenningen ook de assurantiepremie te verzekeren, op eene andere wijze eene winst zich te verschaffen ten bedrage der premie; want zooals ik hiervoor reeds aantoonde, is de premieverzekering niet anders dan eene winstverzekering, welke de wet niet kent, ja die in strijd is met de wet.

Door HEISE und CROPP wordt een vonnis medegedeeld van het Ober-Appellationsgericht te Hamburg, van den 29sten April 1829. Een bodemerijgever had zijn bodemerijpenningen en de premie verzekerd in eene getaxeerde polis; toen echter de assuradeuren, aan wie deze som te hoog voorkwam, den eisch tot betaling der schadevergoeding op grond daarvan weigerden, beriep de verzekerde zich op Tit. 9, Art. 1 der Hamburger Assecuranz-Ordnung. Dit artikel luidt als volgt: „Wer Geld auf Bodmerei giebet, der kann sich an Kapital, Interesse und Prämie zum Vollen versichern lassen”. Overeenkomstig dit artikel, 'twelk hem daartoe naar zijne meening recht gaf, had hij in de taxatie ook de verzekeringspremie opgenomen.

Onder „Interesse” meende hij, dat de bodemerijpremie moest verstaan worden, terwijl met „Prämie” niet anders kon bedoeld zijn dan de assurantie-premie. Het Ober-Appellationsgericht gaf aan deze woorden eenen anderen uitleg dan de verzekerde gedaan had. Het maakte onderscheid tusschen de bodemerijpremie in engeren en in ruimeren zin. Onder de bodemerijpremie in ruimeren zin verstond het die Kaufmannische Zinsen, waarvan ook het Pruisische Landrecht in § 1980 spreekt („Ein Bodemereigeber kann auf der Betrag seines Capitals, nebst Kaufmannischen Zinsen davon, und der Assecuranz-Prämie Versicherung nehmen”). Dit waren dan de „Interesse”, waarvan art. 1, Tit. 9 der Hamb. Ass. Ordn. sprak. De bodemerijpremie in engeren zin was volgens het Gericht het overige deel der bodemerijpremie, hetwelk door het aangehaalde artikel met den naam „Prämie” bestempeld werd; dit was dat deel hetwelk de geldschieder ontving als eene belooning hiervoor, dat niet de bodemerijnemer, zooals bij geldleening gewoonlijk het geval is met den leener, maar hij zelf, de bodemerijgever, het risico droeg, waaraan de verbodemde voorwerpen, waarvan het afhankelijk was of hij zijn geld terug zou krijgen, waren blootgesteld.

Op dezen grond oordeelde het Gericht dan ook, dat de assurantiepremie niet mede mocht worden verzekerd.

§ 3. VERZEKERING DER PREMIE BIJ CASCO- EN VRACHT-
VERZEKERING.

Deze twee verzekeringen kunnen zoowel te zamen in ééne polis, als afzonderlijk voorkomen; in de praktijk geschiedt het laatste het meest; dit is dan ook volkomen in overeenstemming met de wet. Immers in art. 593 van het W. v. K., het 2de en het laatste lid, wordt als voorwerp der zeeverzekering „bijzonderlijk” genoemd het casco met alles wat daartoe behoort; dit zelfde artikel noemt nog in het 9de lid „de te verdienen vrachtpenningen”, de frêt à faire alzoo van het Fransche recht. Het volgende artikel zegt van de daargenoemde voorwerpen, dat „de verzekering gedaan kan worden op het geheel of een gedeelte der voorwerpen *gezamenlijk* of *afzonderlijk*.” Hierop grondt zich dan ook mijne meening, welke in strijd is met die door Mr. P. LUGT in zijne dissertatie verdedigd, maar in overeenstemming met die van Mrs. KIST, RUTGERS VAN DER LOEFF, SCHOKKER, DESJARDIN en meer anderen, dat ook de vracht afzonderlijk kan worden verzekerd.

Daar ik in de vrachtverzekering hetzelfde beginsel meen te kunnen zien, hetwelk ook in de winstverzekering ligt, nl. dat het is eene verzekering tegen het gemis van verwacht voordeel, komt het mij niet verwerpelijk voor om deze verzekering, gelijk ik dat bij de goederenverzekering

met die der winst gedaan heb, tegelijkertijd te behandelen met de verzekering van het voorwerp, waarmede deze winst wordt behaald.

Wordt bij de gewone winstverzekering de winst steeds behaald op goederen, deze winst, de vracht, is steeds het revenu van eene onderneming, welke plaats heeft met het casco.

Hoewel blijkens art. 593 ult. al. onder het woord casco slechts de romp van het schip en niet ook „kiel, tuig, takellaadje en het oorlogstuig” moet worden verstaan, waarom het beter zou zijn om te spreken van het verzekeren van het *schip*, waaronder volgens datzelfde art. ult. al. kiel, tuig enz. wel begrepen zijn, zal ik de woorden casco en schip gebruiken zonder te letten op de onderscheiding, welke de wet in genoemd artikel maakt, omdat de praktijk, ook daar waar zij bedoelt de verzekering van het schip, spreekt van eene casco-verzekering. Zoo bv. DIEPHUIS, Handelsrecht, Dl. III, bl. 80, KIST, Handelsr., Dl. IV, bl. 120, SCHOKKER, t. a. p., 22.

Stellen wij thans eerst de vraag: mag bij de casco-verzekering de verzekering der premie mede plaats hebben?

Was de ordonnantie van Barcelona van 1458 de eerste regeling van het assurantierecht, die de verzekering der premie voor de goederen toeliet; zij was ook de eerste die een dergelijke bepaling gaf voor de casco-verzekering. Vele

ordonnanties en keuren, welke haar toelieten voor de goederenverzekering, stonden haar voor de cascoverzekering ook toe (zie HEISE und CROPP, noot 21) en daar waar dit laatste niet het geval was, aarzelde men niet om deze bepaling analoog toe te passen voor de verzekering van het casco. Eene bepaling in eerstgenoemden zin, zooals art. 612 W. v. K. er een geeft voor de goederenverzekering, kent onze wet voor geene enkele andere verzekering, dus ook niet voor die op het casco.

In de artikelen 602 en 619 W. v. K. geeft onze wetgever de wijze aan, waarop de verzekeringssom moet worden vastgesteld. In art. 619 wordt gezegd welk bedrag hiervan moet worden afgetrokken, doordat het schip en zijn toebehooren gedurende en tengevolge der reis noodzakelijk in waarde moet dalen door het gebruik.

Volgens art. 602 kan de cascoverzekering plaats hebben voor de „volle waarde van het schip, benevens deszelfs toebehooren en alle onkosten tot in zee toe.” Geheel anders dus dan de vroegere wetgevingen, van welke de meeste bepaalden dat een zeker deel der waarde onverzekerd moest blijven.

De vraag naar de legaliteit der verzekering van de premie in dit geval, is dus afhankelijk van die, of onder de „onkosten tot in zee toe” ook de assurantiepremie moet begrepen worden.

Mr. KIST ¹⁾ zegt, dat het zijn „de onkosten, gemaakt om het schip in zee te krijgen.” Dan zou de premie er niet onder vallen; toch neemt Mr. KIST t. a. p. aan, zonder aan zijne, zoo juist aangehaalde woorden, eene nadere verklaring toe te voegen, dat „ook de premie van assurantie, die tot de onkosten behoort, tegelijk met het casco en de kiel kan worden verzekerd.” Met de uitlegging, welke Mr. KIST geeft van de woorden „onkosten tot in zee toe” stem ik volkomen in, toch meen ik zijne gevolgtrekking met betrekking tot de assurantiepremie niet te kunnen deelen.

De grond, welke men gewoonlijk aanvoert voor de verzekering der premie, nl. dat men de betaalde premie zal kunnen vergoed krijgen uit de winst, die de goederen kunnen opbrengen ter bestemmingsplaats, kan voor de verzekering van de premie eener cascoverzekering niet gebezigd worden, want wel zeer zelden zal het voorkomen, dat er handel gedreven wordt in schepen; zeer zelden zal er dan ook in den gebruikelijken zin winst gemaakt worden. HEISE und CROPP ²⁾ willen ook bij cascoverzekering dit argument bezigen. Zoo lees ik bij hen: „Bleibt diese (de vracht) unversichert, so hat die Mit-Versicherung der für die Assecuranz des Casco zu bezahlenden Prämie kein bedenken,

---

¹⁾ t. a. p. DL IV, bl. 120.

²⁾ t. a. p. bl. 592.

weil im Falle der glücklichen Ankunft die Rheder durch die Frachtgelder einen reichlichen Ersatz für die aufgewandte Prämie erhalten, welcher beim Untergange des Schiffes hinwegfällt, und mithin noch nicht in der Lage sind, durch eintretende Unglücksfälle zu gewinnen." Dit komt mij onjuist voor; want wat waarborgt den reeder, dat het schip, hetwelk hij naar eene andere haven zendt om daar te trachten een vracht te krijgen, deze ook wel zal vinden; ja zelfs de reeder, die zijn schip naar een andere haven zendt, wetende dat hij daar een vracht zal vinden, is er toch niet absoluut zeker van, dat hij de vracht zal ontvangen. Waarom zou het dan den eersten geoorloofd zijn om maar zijn premie te laten verzekeren, alsof het zeker ware, dat hij vracht zou maken en dat wel minstens ten bedrage van de premie.

HEISE und CROPP vergissen zich, wanneer zij meenen, dat de reeder, wanneer hij de premie van de cascoverzekering verzekert, zich bij het vergaan van het casco niet in eene betere positie zou bevinden, dan waarin hij zou geweest zijn, wanneer het behouden gebleven was. Want bij de ondergang van het schip kan wel de vracht, althans ten deele, vervallen — en hierop schijnen HEISE und CROPP te doelen in hunne door mij aangehaalde woorden — maar daarom vervalt de verzekering der premie nog niet. Dan juist sorteert zij effect. Dan immers krijgt degene, die de premie verzekerd

heeft, een deel van de winst, die hij uit zijn vracht hoopte te maken, uitgekeerd; nu misschien kleiner dan bij behouden aankomst die winst zou geweest zijn, maar misschien ook wel grooter, want het is zeer wel mogelijk, dat hij aan die lading, welke hij hoopt te zullen vinden, niets zal verdienen, omdat het kan zijn, dat hij in het geheel geen vracht zal beuren.

Daarom meen ik dan ook de verzekering van de premie bij de cascoverzekering niet geoorloofd te moeten achten.

En ondanks haar ontoelaatbaarheid behoeft men de verzekering der premie bij de cascoverzekering niet te aanvaarden, omdat de wet het zegt, zooals zij dit doet van de verzekering der goederen in art. 612 K.

Art. 602 K. zegt dan ook alleen: „Verzekering op het casco en de kiel van het schip, kan gedaan worden voor de volle waarde van het schip, nevens alle deszelfs toebehooren en alle onkosten, tot in zee toe.” Geen uitdrukkelijke vermelding dus der premie. Tot casco, kiel, toebehooren en alle onkosten tot in zee toe, dient men zich dan ook te beperken. Doet men dit niet, dan breidt men de werking van art. 602 uit over zaken, waarover dit niet mag geschieden.

HEISE und CROPP ¹⁾, die van meening zijn, dat, omdat onze wetgever, bij schepen zoowel als bij goederen, toestaat om de onkosten mede te verzekeren en bij goederen bovendien

---

¹⁾ t. a. p. bl. 591, noot 21.

ook nog de premie in de verzekerbare waarde veroorlooft op te nemen, „dies vermütlich auch bei Assecuranzen auf Casco die Meinung (is)”, toonen, door het uitspreken van dit gevoelen, geheel uit het oog verloren te hebben het bijzondere doel waarom men vroeger de verzekering der premie bij eene goederenverzekering toegelaten heeft.

Zij zijn echter niet de eersten, die dit gedaan hebben, want vele assurantiewetgevingen uit vroegeren of lateren tijd, die uitdrukkelijk toelieten ook de premie van de casco-verzekering mede te verzekeren, gaan aan dit euvel mank.

Onder bruto-vracht moet men verstaan de vrachtpenningen, welke de reeder ontvangt van bevrachter of inlader, ook wel genoemd de bedongen vracht, terwijl de netto-vracht bestaat uit de bedongen vracht na aftrek van de onkosten, welke de reeder heeft moeten maken om het vervoer te bewerkstelligen, het zuiver revenu derhalve, 't welk er voor hem overblijft uit dezen handelsoperatie.

Onze wet geeft omtrent de wijze, waarop de vracht kan verzekerd worden, slechts enkele artikelen. In art. 616 wordt gezegd, dat de vrachtpenningen voor hun vol beloop kunnen worden verzekerd. De verzekering der bruto-vracht wordt hier dus uitdrukkelijk toegestaan. Aan de botsing, die kan ontstaan tengevolge van art. 616 en 602, waarbij aan den verzekerde wordt toegestaan om op het casco en de kiel eene verzekering te sluiten voor de volle waarde, vermeer-

derd met hun toebehooren, en alle onkosten tot in zee toe, komt de wetgever niet te hulp.

Van deze onderscheiding in bruto- en netto-vracht, welke door de wetenschap, de praktijk en sommige wetten gemaakt wordt, b.v. het Allgemeine Deutsche Handels Gesetzbuch art. 802 al. 2, laten de schrijvers, zooals HEISE und CROPP en ook BENECKE het afhangen of de premie mede mag worden verzekerd, ingeval nevens de verzekering van het casco ook de verzekering der vrachtpenningen plaats heeft door denzelfden verzekerde.

Zij nemen aan, dat de premie, betaald voor de casco-verzekering, niet mede mag worden verzekerd, wanneer daarnevens de bruto-vracht verzekerd wordt; wordt echter de netto-vracht verzekerd, dan is het geoorloofd ¹⁾

HEISE und CROPP, die zich, wat betreft de verzekering der premie bij de winstverzekering op hetzelfde standpunt hebben geplaatst als BENECKE, zijn hem ook bij de vrachtverzekering hierin gevolgd. Het hulpmiddel, door BENECKE voorgesteld bij de winstverzekering, nl. om de premie der goederenverzekering af te trekken van het bedrag der verwachte winst en dan dat verminderde bedrag te verzekeren, zonder hierbij te voegen de assurantie-premie, laten deze schrijvers hier achterwege. Ik zie geen reden, waarom

---

¹⁾ Zie HEISE und CROPP t. a. p. bl. 592, BENECKE t. a. p. bl. 835.

zij dat hier niet zouden toepassen; want het motief, dat bij de winstverzekering hen hiertoe leidde, bestaat hier ook. De vrachtverzekering is m. i. niets anders dan eene verzekering van de winst, welke de vervrachter van een schip door die vervrachting denkt te maken. Het is volkomen gelijk, op welke wijze de winst behaald wordt, of die gemaakt wordt door het ontvangen eener verkoopsom, die hooger is dan de inkoopsom vermeerderd met de kosten, dan wel of zij het bedrag is, hetwelk de reeder ontvangt omdat hij zijn schip ter beschikking van den handelaar stelt, om er diens goederen mede te vervoeren; in beide gevallen wordt er eene winst gemaakt.

Niet dat ik nu deze wijze van verzekering beschouw als het juiste middel ter voorkoming van mogelijke kwade praktijken door middel van verzekering; maar m. i. had de consckwentie hen er toe moeten leiden, ook hier de toepassing van die methode voor te stellen.

HEISE und CROPP geven ¹⁾ een voorbeeld, om aan te toonen, dat de premie bij verzekering van het casco en de bruto-vracht niet mag plaats hebben. Duidelijk zijn deze schrijvers daarin niet en evenmin nauwkeurig.

Het door hen gegeven voorbeeld is het volgende: Een schip is verzekerd voor 9500 Rthlr., tegen een premie van

---

¹⁾ T. a. p., bl. 593.

5 %; met inbegrip van alle premies is dit dus 10 000 Rthlr. De bruto-vracht, welke verzekerd wordt, is eveneens met inbegrip aller premies 4000 Rthlr. Vergaat het schip, dan heeft de reeder 14 000 Rthlr.; komt het echter gelukkig aan, dan heeft hij de waarde van het schip, groot 9500, en 4000 aan vracht, te samen dus 13 500. „Mithin darf hier die Prämie für das Casco nicht mit versichert werden.” Deze berekening is niet juist, want de reeder heeft wel is waar een schip ter waarde van 9500 Rthlr., maar hier tegenover staat, dat hij een premie van 500 Rthlr. moet betalen. Verder heeft hij bij behouden aankomst geen 4000 Rthlr., zooals HEISE und CROPP zeggen, maar slechts 3800, want de bruto-vracht is „gleichfalls zum Vollen versichert”, dat is met premies van de premies tot een bedrag van 4000 Rthlr. En van deze 3800 Rthlr., welke de bruto-vracht is, heeft de reeder aan den verzekeraar als premies moeten betalen 200 Rthlr., zoodat zijn bezit uit de vracht slechts 3600 Rthlr. is. Met de 9000 van het schip heeft de reeder bij behouden aankomst dus slechts 12 600. Bij het vergaan van het schip is het bezit van den reeder daarentegen $9500 + 3800 = 13300$ Rthlr. Dus juist voor het bedrag der premies, betaald voor de verzekering van het casco en voor die van de bruto-vracht, is het den verzekerde voordeliger, dat de ramp plaats heeft dan dat zij niet plaats heeft. Dit hebben dus HEISE und CROPP met het door hen aan-

gehaalde voorbeeld bewezen, dat de bruto-vracht en het casco niet met bijvoeging der premies mogen verzekerd worden; maar niet, dat bij verzekering van het casco en de bruto-vracht de verzekering der premie van de cascoverzekering wel, maar die van de bruto-vrachtverzekering niet geoorloofd is.

Vreemd komt het mij voor, dat deze schrijvers het geoorloofd schijnen te vinden, dat, wanneer nevens de verzekering van het casco de verzekering der netto-vracht plaats heeft, dan ook de verzekering der netto-vracht mag plaats hebben met inbegrip van alle premies.

Uit het door hen gegeven voorbeeld, meen ik dat te mogen afleiden. Te meer verwondering wekt dit bij mij, omdat zij t. a. p. bl. 587 van de winstverzekering zeggen: „Dabei ist die Mitversicherung der für diese Assecuranz zu bezahlenden Prämie keineswegs erlaubt, weil diese eine Ausgabe ist, welche im Fall der glücklichen Ankunft dem Versicherten zur Last bleibt, und aus dem Versicherten Gewinn selbst bestritten werden musz.” Netto-vracht is immers, zoo als wij zeiden, hetzelfde als winst en moet daarom gelijk behandeld worden. BENECKE ¹⁾ is ook deze opvatting toegedaan, want hij zegt uitdrukkelijk: „Die Nettovracht aber musz aus eben dem Grunde ohne Inbegriff der

¹⁾ T. a. p., blz. 836.

Prämie versichert werden, der die Prämie von der Versicherung auf imaginären Gewinn ausschlieszt."

In beide gevallen komt mij dus de verzekering der premie ongeoorloofd voor bij de cascoverzekering, zij moge dan plaats hebben tegelijk met de bruto- dan wel met de nettovracht, want steeds zal het voor den verzekerde blijken voordeliger te wezen, dat het schip vergaat dan dat het behouden de reis volbrengt en de vracht verdient.

Gewoonlijk zal, zooals ik reeds heb opgemerkt, de verzekering der vracht niet voorkomen in ééne polis met de verzekering van het voorwerp, waarmede zij zal worden verdiend. De reeder kan zijne vracht afzonderlijk laten verzekeren, evengoed als hij het zijn schip kan laten doen. Hij, de reeder, is echter niet de eenige, die de vracht kan verzekeren. Zoo heeft b.v. de bevrachter een verzekeraar belang in de vracht of in het gedane voorschot op de vracht, wanneer hij krachtens art. 482, al. 2, W. v. K., afstand gedaan heeft van het recht hem in het eerste lid gegeven. Volgens al. 1 is er geen vracht verschuldigd, wanneer de verzekerde voorwerpen „door schipbreuk, stranding of door andere overmacht vergaan of door zeeroovers genomen” worden. Al. 2 geeft zelfs den bevrachter het recht „de teruggave te vorderen van hetgeen op rekening is betaald”, indien het tegendeel niet is bedongen. Is nu dit beding

gemaakt dan kan de bevrachter zijn voorschot op de vracht of zijne vooruitbetaalde vracht niet terugvorderen.

Art. 614 al. 2 komt hem echter te hulp door voor dit geval eene uitzondering te maken op den, in het 1ste lid van genoemd artikel, vastgestelden regel, n.l. dat als de vracht verzekerd is, de verzekeringssom wordt verminderd „indien het verzekerde niet ter bestemde plaats aankomt, voor zoover daardoor de betaling van de vracht, inkomende rechten en andere onkosten, geheel of ten deele vervalt.”

M. i. zal steeds de medeverzekering der premie bij de vrachtverzekering, waarvan wij zoo juist deze voorbeelden gaven, ongeoorloofd zijn, want hetzij dat deze verzekeringen plaats hebben op de bruto- of op de netto-vracht, zooals die door de praktijk wordt berekend, in beide gevallen, in het eerste gedeeltelijk, in het tweede voor het geheele bedrag, is het eene winstverzekering. Dezelfde gronden, welke ik heb aangevoerd tegen de verzekering der premie bij de winstverzekering, zijn ook hier van kracht en noodzaken mij daarom ook in deze gevallen de verzekering der premie ongeoorloofd te achten.

Wat eigenlijk de meening van HEISE und GROPP is, is mij verre van duidelijk. Eerst hebben zij de verzekering der premie behandeld bij de cascoverzekering, waar zij, zooals ik zeide, als criterium aannamen of de bruto-vracht dan wel de netto-vracht verzekerd was. In de vol-

gende § bespreken zij hetzelfde bij de vrachtverzekering; dit kan, dunkt mij, niet anders zijn dan bij de verzekering der vracht afzonderlijk. Zoo schrijven zij dan ook: „diese Versicherung (die der premie) kann entweder auf die Brutto- oder auf die Netto-Fracht gerichtet sein und enthält im ersten Falle theilweise, im zweiten aber durchaus eine Versicherung auf gehofften Gewinn. Eben daher ist denn die Einschlieszung der Prämie in die zu versichernde Summe weder in dem einen noch in dem anderen Falle erlaubt.“ Slechts weinige regels verder lees ik in flagranten strijd met deze, zoo even aangehaalde, woorden: „nur etwa in dem Falle, der aber nicht leicht vorkommen wird, dasz nur die Fracht allein, ohne das Casco, versichert worden wäre, wurde sich eine Mit-Versicherung der Prämie vertheidigen lassen.“

Van Engeland, waar men bij de verzekering het indemniteitsbeginsel nog al eens ter zijde stelt, zegt ARNOULD ¹⁾: „it is usually the practice in this country to value the freight by a separate policy at its gross amount. By maens of two such policies it is clear that in case of loss the ship owner receives far more than an indemnity.“ Dit is dus de toepassing van ARNOULD's meening in het algemeen over de

---

¹⁾ T. a. p., blz. 312.

verzekering der premie ¹⁾): „that premiums form a proper item of the insured value of the subject of the policy.”

§ 4. VERZEKERING DER PREMIE VAN REASSURANTIE.

De herverzekering komt in onze wet in twee verschillende beteekenissen voor:

1°. Die, waarover art. 280 W. v. K. spreekt; dit art. geeft den belanghebbende de bevoegdheid de verzekerde voorwerpen geheel of gedeeltelijk opnieuw te doen verzekeren „onder de uitdrukkelijke bepaling, dat hij zijn recht tegen de verzekeraars alleen zal kunnen doen gelden, indien en voor zoover hij de schade op de vroegere niet zal kunnen verhalen;” alzoo de herverzekering, welke men gewoonlijk aanduidt als de verzekering tegen de insolvabiliteit van den verzekeraar.

2°. De overeenkomst, welke de verzekeraar op zijn beurt sluit met eenen anderen verzekeraar, den herverzekeraar, waarbij deze, tegen het genot van eene premie, zich verbindt om aan zijnen verzekerde te vergoeden hetgeen deze, uit kracht van het door hem met zijnen verzekerde gesloten contract, moest vergoeden. Tot het aangaan van dit contract geeft art. 271 in 't algemeen de bevoegdheid.

---

¹⁾ T. a. p., blz. 49.

Omtrent de verhouding van het herverzekeringscontract tegenover het oorspronkelijk verzekeringscontract bestaat bij de schrijvers eenstemmigheid. Men beschouwt het als eene *res inter alios acta*, terwijl men aanneemt, dat de algemeene bepalingen voor de verzekering geldende, ook de herverzekering beheerschen. Waar ons verzekeringsrecht dus staat op de basis der indemniteit, daar moct ook het reassurantie-contract er mede in overeenstemming zijn. Herverzekering is dus slechts mogelijk van datgene, hetwelk aan een gevaar is blootgesteld, een verzekerbaar interest is. De regel, dat de verzekerde, door het plaats hebben der onzekere gebeurtenis, niet mag komen in eene betere positie dan waarin hij zou geweest zijn, wanneer de ramp niet had plaats gehad, is dus ook op de herverzekering van toepassing.

Is het nu den verzekerde, die eene herverzekering aangaat om zich te dekken tegen de mogelijke insolventie van zijnen verzekeraar, geoorloofd om in die nieuwe verzekering ook de premie mede te verzekeren, welke hij aan zijnen herverzekerder heeft betaald?

Iemand heeft — om weder gebruik te maken van een voorbeeld — de insolventie vreezend van zijnen verzekeraar, bij eenen anderen assuradeur, zijn belang herverzekerd voor een bedrag van 10.000 gl. tegen eene premie van 5%. Wil de verzekerde zijne herverzekering doen plaats

hebben met inbegrip van alle premies, dan moet hij de herverzekeringsom van genoemd bedrag vaststellen op 10.526 gl.

Blijkt het, dat de herverzekerde zich in de insoliditeit van zijnen eersten verzekeraar niet heeft vergist en deze niet in staat blijkt te zijn zijne verplichtingen uit het assurantiecontract na te komen, dan zal hij zijnen reassurateur aanspreken om uitbetaling van de verzekerde som, groot 10.526 gl. Hiervan heeft hij betaald 526 gl., als zijnde het bedrag van de premie en de premies van de premies, zoodat hij door het restant der verzekeringssom, 10 000 gl, volkomen wordt schadeloos gesteld voor het gevaar, dat hem trof, in casu de insolvabiliteit van zijnen oorspronkelijken verzekeraar. Hij bevindt zich dan in de positie als had hij het reassurantiecontract niet gesloten en zijn verzekeraar geheel aan zijn verplichtingen voldaan.

Blijkt het daarentegen, dat de verzekerde zich ten onrechte heeft bezorgd gemaakt en dat de verzekeraar, nadat het sinister heeft plaats gehad, de verzekeringssom geheel aan den verzekerde heeft uitbetaald, dan heeft de herverzekerder niets te betalen en schiet de herverzekerde het geheele bedrag zijner betaalde premies er bij in.

Heeft dus het sinister — ook bij de herverzekerde de insolvabiliteit van den verzekeraar — niet plaats, dan is de

verzekerde al zijn betaalde premies kwijt, terwijl dat niet het geval is met de herverzekeringspremie, indien het sinister wel plaats heeft.

Heeft de verzekerde zich dus bij zijne herverzekering ook de herverzekeringspremie mede doen verzekeren, dan blijkt het voor hem voordeliger te zijn, dat het sinister plaats heeft dan dat het niet plaats heeft.

De verzekering der premie schijnt mij toe daarom dan ook in dat geval niet geoorloofd te zijn.

HEISE und CROPP ¹⁾ behandelen hierbij nog de vraag, of de verzekerde, nadat zijn verzekeraar in staat van faillissement verklaard is en hij de vernietiging der overeenkomst — die in dat geval op grond van art. 285 K. ook hier te lande kan gevorderd worden — heeft gevorderd, en hij zijn belang opnieuw heeft doen verzekeren, in de tweede verzekering mag doen opnemen de premie, betaald voor de eerste verzekering.

De wettigheid hiervan achten deze schrijvers dat afhangt: „von den beiden Umständen ob selbige schon in jene erste Versicherung mit aufgenommen war, oder doch wenigstens aufgenommen werden durfte, und ob der Versicherte dieselbe nicht etwa, wie solches manche Gesetze vorschrieben, aus der Masse des ersten Versicherers als

¹⁾ T. a. p., blz. 602.

Masse-Schuld zurück erhalten hat; denn wenn dies Letzte der Fall ist, so versteht sich von selbst dasz sie kein Gegenstand der neuen Versicherung weiter sein könne”.

M. i. zal dit niet plaats mogen hebben, want wanneer iemand na het faillissement van den oorspronkelijken verzekeraar zijn risico bij eenen anderen verzekeraar doet verzekeren, dan is zijn eerste verzekering een afgedane zaak geworden; de tweede verzekering is een geheel nieuwe, die met de eerste in geen de minste betrekking meer staat.

Al moge men de wettigheid der verzekering der premies in sommige gevallen aannemen, hier zal men dat nooit kunnen doen, want de premie, die de verzekerde aan zijnen eersten verzekeraar heeft betaald, is voor hem onherroepelijk verloren; zij is aan geen enkel gevaar meer onderhevig want de overeenkomst is immers vernietigd. En juist dit, dat zij aan geen gevaar onderhevig is, maakt het onmogelijk, dat zij het voorwerp eener verzekering kan zijn.

Hoe HEISE und CROPP¹⁾, die in de hier besproken gevallen de medeverzekering der reassurantie-premie für unstatthaft verklaren, deze medeverzekering der premie wel geoorloofd achten, wanneer ook reeds in de eerste verzekering de premie mede was verzekerd, is mij niet duidelijk. Is in

---

¹⁾ T. a. p., blz. 601.

de eerste verzekering de premie mede verzekerd en men acht dit geoorloofd, dan moet ook zelfs de tegenstander van de medeverzekering der reassurantiepremie de verzekering toelaten voor het bedrag, waartoe de oorspronkelijke verzekeringssom was vermeerderd ten gevolge dier mede verzekering der premie. Verder mag men dan echter niet gaan.

Hetzelfde bezwaar, dat wij reeds meermalen tegen de verzekering der premie hebben aangevoerd, geldt ook bij deze verzekering, want ook hier zal de verzekerde zich in eene betere conditie bevinden bij het plaats hebben van het sinister dan bij behoud der verzekerde zaak.

Zijn volle verzekeringssom, die hem nog na aftrek der verschuldigde premies een schadeloosstelling bezorgt, zal hij terug ontvangen, terwijl hij bij het niet plaats hebben van het sinister zijn verzekerde zaak bezit, waarvan de waarde evenwel ten gevolge van de verzekering der premies ter grootte van dat bedrag is verminderd.

Voor al de Fransche schrijvers hebben stilgestaan bij de vraag, voor welk bedrag de verzekeraar zich mag laten herverzekeren. Ze hebben gestreden over de twee volgende vragen: 1°. of de verzekeraar de premie, welke hij voor de herverzekering betaalt, in de herverzekeringssom mag doen opnemen; 2°. of hij eerst de premie, die hij van

zijn verzeerde heeft ontvangen, van de herverzekeringssom moet aftrekken.

Deze vraag hebben zij behandeld naar aanleiding van het volgende geval, hetwelk ons door EMERIGON ¹⁾ wordt medegedeeld.

In 1759 had de compagnie royale d'Afrique bij eenen assuradeur met name SIBON, eene verzekering gesloten van 600 Livres op waren, geladen in een schip met bestemming naar Marseille, tegen eene premie van 30%. Door het lange uitblijven van het schip verontrust, had deze zich bij de assuradeurs Olive en Damien doen herverzekeren tegen eene premie van 50%, terwijl hij er tevens bij bepaald had, dat in deze herverzekering ook zouden begrepen zijn de premies van de premies. Hij had alzoo eene herverzekering gesloten van 1200 livres.

Toen het bleek, dat het schip vergaan was, sprak SIBON zijne herverzekeraars aan om uitbetaling van de verzekeringssom met compensatie der premie van 300 livres en de premies van de premies eveneens ten bedrage van 300 livres. De herverzekeraars weigerden echter de uitkeering, als grond hiervoor aanvoerende, dat de herverzeerde de premie, welke hij van zijne verzeerde had ontvangen, had moeten aftrekken van het bedrag, voor hetwelk hij eene verzekering

---

¹⁾ T. I, Ch. VIII, S. XIV, § 4.

met zijnen verzekerde had gesloten, en dat hij slechts deze som had mogen verzekeren. Als premie had hij van zijnen verzekerde 180 livres ontvangen en deze dus had hij moeten aftrekken van de 600 livres, zoodat hij slechts $600 - 180 = 420$ livres met inbegrip van alle premies had mogen verzekeren. Zijn verzekeringssom had hij dus moeten vaststellen op 840 livres. Wat had zich nu voorgedaan, indien men zich stelde op het standpunt door SIBON ingenomen? Als het schip niet behouden ter plaatse was aangekomen, had SIBON:

de van zijnen verzekerde ontvangen premie . . .	180 L.
de verzekeringssom van zijnen reassurateur . . .	1200 L.
te samen dus	<u>1380 L.</u>

In dat geval had hij echter uit te keeren:

de verzekeringssom aan zijnen verzekerde . . .	600 L.
aan zijn herverzekeraar als premies	600 L.
te samen	<u>1200 L.</u>

Hij had dus verdiend $1380 - 1200 = 180$ L., of de premie, welke hij van zijnen verzekerde had ontvangen.

Had het schip daarentegen zijn reis gelukkig volbracht, dan was hij kwijt de premies aan zijnen herverzekeraar betaald, ten bedrage van . . . . . 600 L.

waartegenover stond de premie ontvangen van
 zijnen verzekerde . . . . . 180 L.
 zoodat hij een verlies leed van 420 L.

Hoe was daarentegen de geldelijke positie van SIBON geweest, wanneer de verzekering had plaats gehad op de door de herverzekeraars gewilde wijze?

Het schip bereikt de haven niet; dan zou SIBON uit deze verzekering de volgende baten hebben:

de ontvangen premie	180 L.
de verzekeringssom in reassurantie.	840 L.
	<hr/>
	1020 L.

Daarentegen had hij te betalen:

de verzekeringssom aan zijn verzekerde	600 L.
de premie der reassurantie	420 L.
	<hr/>
	1020 L.

Hij had dus niets verloren, maar ook niets verdiend.

Was het schip in behouden haven aangekomen, dan had SIBON aan zijnen herverzekeraar betaald . . . 420 L.
waartegenover geene andere bate stond dan de

premie, van zijnen verzekerde ontvangen . . .	180 L.
zoodat hij een verlies geleden had van	240 L.

Men ziet dus, dat SIBON op de wijze, zooals hij meende de herverzekering te mogen aangaan, in het eerste geval een voordeel zou hebben van 180 en in het tweede een verlies zou lijden van 420 L.; moest de herverzekering echter plaats hebben volgens de methode der herverzekeraars, dan had hij bij behouden aankomst een verlies van 240 L., doch bij het vergaan geen winst, maar ook geen verlies.

Hoe men derhalve de verzekering had aangegaan, steeds zou het voor den herverzekerde voordeliger geweest zijn, dat de ramp plaats had dan dat zij niet plaats had.

Over dit geschil werd EMERIGON geroepen als arbiter uitspraak te doen. Hij besliste ten voordeele van SIBON, dus dat de premie der eerste verzekering niet behoefde te worden afgetrokken, en dat de premie der reassurantie mocht worden verzekerd.

Wat het eerste punt dezer beslissing aangaat, hierin meen ik, gelijk ook de Fransche schrijvers hebben gedaan, met EMERIGON te kunnen medegaan; met het laatste evenwel niet.

Zeer terecht vestigt Mr. TEDING VAN BERKHOUT ¹⁾ er de aandacht op, dat er bij de Fransche schrijvers eene groote verwarring bestaat in het aanhalen van schrijvers, die deze of gene meening zijn toegedaan. Zoo halen verschillende schrijvers ²⁾ VALIN ³⁾ aan als een dergenen, die aannemen, dat de premie der eerste verzekering moet worden afgetrokken, terwijl BENECKE en HEISE und CROPP zich bovendien beroepen op POTHIER ⁴⁾. ALAUZET daarentegen

¹⁾ De reassurantie, Diss. Leiden, 1866.

²⁾ EMERIGON, T. I, Ch. VIII, Sect. XIV, § 4, ALAUZET, T. I, no. 153, BENECKE, Dl. I, bl. 212, en ook HEISE und CROPP, § 10, blz. 604.

³⁾ Commentaire sur l'Ordonnance de la Marine, ad. art. XX.

⁴⁾ Traité du contrat d'assurance, no. 35.

meent terecht, dat POTHIER, een ander geval op het oog heeft. ESTRANGIN, de commentator van POTHIER, zegt in zijn noot op no. 35: „Valin est du même avis que Pothier — Valin et Pothier entendent ils que l'assureur d'une somme, par exemple de 10000 fr., au dix pour cent, ayant à recevoir de l'assuré une prime de 1000 fr. ne peut plus faire assurer que 9000 fr.? Dans ce cas ils se trompent.” De meening van Mr. TEDING VAN BERKHOUT is weder, dat VALIN noch POTHIER ook maar bij deze kwestie hebben stilgestaan. Wat VALIN betreft, komt het mij voor, dat Mr. TEDING VAN BERKHOUT (t. a. p., bl. 47) zich bedriegt. „L'assureur en se faisant reassurer,” zegt VALIN, ad art. 20, „ne peut pas même faire assurer la prime qu'il a stipulée et dont il a fait credit, parceque cette prime lui étant acquise quelque soit l'événement, il n'y a aucun risque à courir.” De reassurateur mag die premie dus niet verzekeren; bijgevolg zal hij haar wel moeten aftrekken van de herverzekeringssom, natuurlijk voordat de premie en de premies van de premies er bij gevoegd zijn, want deze mogen ook volgens VALIN wel verzekerd worden. Deed de gereassureerde deze deductie niet, dan, zoo vervolgt VALIN: „ce ne seroit en tout cas que les risques de l'insolvabilité de l'assuré qu'il faudroit faire assurer.”

POTHIER bespreekt inderdaad deze vraag niet; hij zegt in no. 35, dat de verzekeraar zijne premie niet mag doen her-

verzekeren, wanneer deze slechts is verschuldigd „en cas d'heureuse arrivée.”

Verschillende schrijvers hebben, naar aanleiding van het hierboven medegedeelde geval van den verzekeraar SIBON, onderzocht op welke wijze de herverzekering moet plaats hebben, ten einde voorkomen worde, dat, zooals hier het geval was, de verzekeraar voordeel heeft van het plaats hebben der onzekere gebeurtenis.

Zij hebben zich hierin, en terecht, meer laten leiden door de beginselen van het verzekeringsrecht dan door de groote autoriteit van EMÉRIGON, van wien een kort daarop in denzelfden geest gewezen vonnis door een arrest van 28 Juli 1761 werd bevestigd.

Om dit doel te bereiken zijn twee verschillende middelen voorgesteld, waarvan wij reeds het eene, de deductie der verzekeringspremie, genoemd hebben. Als tweede middel, ter voorkoming van dezen misstand, hebben zij voorgesteld den verzekeraar onbevoegd te verklaren om de premie van reassurantie mede te verzekeren. De eerste oplossing acht ik in ieder opzicht verwerpelijk, want niet alleen, dat hiermede het beoogde doel niet bereikt wordt, nl. om den herverzekerde belang te doen behouden bij het niet plaats hebben der onzekere gebeurtenis — want dat bleek reeds bij de behandeling van het proces van SIBON — maar ook acht ik haar in strijd met de regels van het assurantierecht.

EMERIGON beroept zich terecht op art. 20 van de Ordonnance de la Marine, waar den verzekeraar wordt toegestaan om te herverzekeren „les effets qu'il a assurés.” Eveneens luidt art. 342 van de C. d. C. Steeds hebben de schrijvers over de reassurantie geleerd, en in de wetgeving was het aangenomen, dat de verzekeraar hetzelfde bedrag — doch niet meer — mag doen herverzekeren. Ook ons W. v. K. zegt in art. 291 in 't algemeen: „de verzekeraar kan altijd *hetgeen hij verzekerd heeft* wederom laten verzekeren.”

De reden, welke VALIN aanvoert voor de deductie der assurantiepremie, komt mij onjuist voor, wel is het volkomen waar „que cette prime lui étant acquise quelque soit l'événement”, en dat daarom „il n'y a aucun risque pour lui à courir”, doch dat doet hier niet ter zake, want deze reeds betaalde premie wordt niet verzekerd; indien dat het geval ware, dan zou het noodig zijn, dat zij aan een gevaar was blootgesteld. De verzekeraar, in casu SIBON, droeg slechts zijne verplichting over om aan la Compagnie d'Afrique 600 Livres uit te betalen, indien het schip niet in behouden haven aankwam. Door SIBON werd niet meer overgedragen, waardoor hij zijne bevoegdheid kon te buiten gaan. Dat de verzekeraar door de reassurantie een voordeel kan behalen, kan geen bezwaar wezen, want dat is niet ongeoorloofd. Indien dit niet mocht, zou de herverzekering gedeeltelijk haar reden van bestaan verloren hebben, maar

wel is het ongeoorloofd, dat men winst behaalt ten gevolge van de ondergang der verzekerde zaak. VALIN staat in dezen onder de schrijvers bijna alleen. Door EMÉRIGON ¹⁾ wordt nog een vonnis medegedeeld van de rechtbank te Marseille, waarin deze leer van VALIN wordt gehuldigd. In appel werd dat vonnis vernietigd en bij arrest van 10 Juni 1762 werden de herverzekeraars veroordeeld „à payer à plein les sommes par eux reassurées sans aucune déduction”.

Op welke wijze verdedigt EMÉRIGON zijne beslissing, dat ook de herverzekeraar de premie der reassurantie mocht verzekeren? „C'était là” — bij de verzekering van de primes, zegt EMÉRIGON „un contrat nouveau différent du premier. Les sieurs Olive et Damien étaient reassureurs des 600 livres assurées, et ils étaient simplement assureurs des assureurs des primes des primes.” De verzekering van de primes des primes dus een afzonderlijke verzekering ²⁾; de gronden waarop EMÉRIGON de verzekering der premie verdedigt bestaan hier echter niet. Het is waar, wanneer de verzekerde eene verzekering sluit, heeft hij de kans om uit de winst, die zijne koopwaren hem ter bestemmingsplaats zullen opleveren, zijn premie en ook zijn primes des primes

¹⁾ T. I, chap VII, Sect. XIV, § 4.

²⁾ Zoo ook ALAUZET, T. I, no. 150.

vergoed te krijgen; doch bij de reassurantie vervalt dit argument, want de gereassureerde staat, zoodra het risico is afgeloopen en hij tot geene betaling meer verplicht is, in geene betrekking meer tot den verzekerde en zijne verzekerde voorwerpen. Een kans, om op eenige wijze eene vergoeding uit de opbrengst der verzekerde voorwerpen te verkrijgen, bestaat er voor hem absoluut niet. (Zie TED. v. BERKH., bl. 65, PHÖLS, Dl. I, bl. 151). Men ziet daaruit, dat de argumenten aangevoerd voor de verzekering van de premie door den oorspronkelijken verzekerde niet kunnen dienen om de premieverzekering door den gereassureerde te verdedigen; hiervoor moeten andere argumenten worden aangevoerd, doch die ontbreken juist.

Het is mij dan ook ver van duidelijk, hoe Mr. TEDING VAN BERKHOUT (t. a. p., bl. 66), nadat hij eerst op bl. 65 heeft gezegd: „de gelegenheid om eenige winst te behalen, waaruit hij deze uitgave kan bestrijden, is zoo iemand dan hem (den herverzekerde) ontnomen”, het op kan nemen voor de woorden van ALAUZET, aan het slot van no. 153 van Dl. I: „le raisonnement, qui sert a legitimer cette convention particulière dans les cas ordinaires, est également applicable ici”.

De woorden van EMÉRIGON, „ce n'est pas par l'événement que l'on doit juger de la nature de l'obligation” vervangen die argumenten niet; eerder zouden zij wijzen op het gemis

er van en aantonen, dat de schrijver het toch eene schaduwzijde vindt, aan deze verzekering verbonden, dat de geassureerde belang heeft bij de niet behouden aankomst der verzekerde voorwerpen. ESTRANGIN ¹⁾ acht deze verzekering dan ook niet alleen eene verzekering van verwachte winst, welke door de wet was verboden, „mais encore une véritable gageure par la quelle l'assuré perd la prime ou une partie en cas d'heureuse événement et gagne au contraire en cas de perte”. Hij acht dan ook een zoodanig contract „incompatible avec les principes du contrat d'assurance”. EMÉRIGON ²⁾ tracht dit bezwaar te weerleggen, door de bewering, dat deze verzekering niet is gesloten „sur le profit”, maar „dans l'espérance du profit”. Is dat een profit meer dan wel minder zeker dan le profit espéré? Ik vermoed het laatste; des te meer reden is er dan om de wettigheid dier verzekering te ontkennen; zij komt mij voor eene verzekering te zijn van, wat de Duitscher noemt, „conjunctur”.

De schrijvers, die zich met de behandeling van deze stof hebben bezig gehouden, hebben over 't algemeen de meening van EMÉRIGON niet aangenomen ³⁾.

¹⁾ T. a. p. op no. 35.

²⁾ T. I, Ch. XVIII, S. XIII.

³⁾ Zoo b.v. BOULAY—PATY in zijn conference 77 op EMÉRIGON en in zijn Droit Commercial, T. II, p. 64; WOLF, § 679, door EMÉRIGON (T. I, Ch. VIII, S. XII, § 1) zelf aangehaald, PERSIL, Traité des assurances terrestres, no. 95,

Na het voorafgaande zal het bijna overbodig zijn te herhalen, dat naar mijne meening deze verzekering in strijd is met de grondbeginselen van het assurantierecht, belichaamd ook in de Code, en dat zij daarom dan ook in Frankrijk niet had behooren voor te komen. En dat zij er voorkomt bewijzen de voorbeelden, die door EMÉRIGON worden aangehaald; zij pleegde het meest voor te komen in tijd van oorlog, wanneer de verzekeraar ten gevolge van de onveiligheid van het verkeer, zoowel te water als te land, eene buitengewoon hooge premie vorderde, of dan wanneer de verzekeraar, door de groote kans, dat de verzekerde voorwerpen reeds een ongeluk had getroffen of waarschijnlijk zou treffen, niet dan tegen eene zeer hooge premie deze verzekering wenschte te sluiten.

Dat deze beslissing ook voor ons recht moet gelden is duidelijk, wanneer men let op de algemeene bevoegdheid tot reassurantie, door art. 271 gegeven. Geen deductie der ontvangen premie is dus noodig; hij mag hetzelfde bedrag, hetwelk hij heeft verzekerd, weder laten verzekeren; maar de reassurateur mag de premie en de primes des primes niet mede verzekeren, want ons recht laat niet toe,

---

die zich weer op QUENAUULT beroept, DALLOZ, Répertoire V Droit maritime 1605, LAGÉT DE PODIO, Traité et questions sur les assurances maritimes T. I, pag. 173.

dat men voordeel behaalt tengevolge van een sinister, zooals de herverzekerde zou doen indien het geoorloofd was.

De meeste schrijvers, voor zoover zij de door mij behandelde vraag bespreken, zijn van meening, dat de deductie der assurantie-premie onnoodig en de verzekering der premie ongeoorloofd is ¹⁾.

---

1) Zoo b.v. BENECKE, Dl. I, blz. 212; HEISE und CROPP, blz. 604; BÉDARIDE, Droit Commerciale, no. 1149; Mr. J. A. LEVY, Het Algemeene Duitsehe Handelswetboek, vergeleken met ons Wetboek van Koophandel, ad art. 790 en VICTOR EHRENBURG, die Rückversicherung, bl. 143. In noot no. 197 op blz. 143 zegt laatstgenoemde: „in den Commission zur Berathung des Deutschen Handelsgesetzbuches ist über die Frage lebhaft debattirt worden, (Prot. 3053, 3054, 3105—3107). Die motive zum Preussischen Entwurfe sagen: „Das Rückversicherte Quantum kann ein anderes und selbst grösseres sein als die ursprüngliche Versicherungssumme; der Assekurateur darf die Rückversicherungsprämie zuschlagen“ wobei sie aber unrichtigerweise auf das Preuss. Algem. Landrecht II, 8, § 2018 verweisen dan in diessen Bestimmung ist gar nicht die Rückversicherungsprämie sondern die Hauptversicherungsprämie gemeint“. Dat een dergelijk beroep op § 2018 niet geschieden mag werd reeds opgemerkt, zooals EHRENBURG zelf ook zegt, door HEISE und CROPP, pag. 607, noot 41; zij halen deze paragraaf juist aan, om aan te toonen, dat de premie der eerste verzekering niet behoeft te worden afgetrokken, welke paragraaf dan ook naar hunne meening niets anders wil constateeren dan hetgeen ook door art. 17, Kap. 6 van het Pruisische zeerecht van 1727 gezegd wordt, nl. dat de verzekeraar voor hetzelfde bedrag, als waarvoor de verzekering is aangegaan, maar ook voor niet meer, zich mag laten herverzekerden.

§ 5. VERZEKERING DER PREMIE BIJ BRANDVERZEKERING.

Het bedrag der premies bij brandverzekering, doet de vraag of hierbij de premie mede mag verzekerd worden, al van weinig belang zijn, want de verzekering der premie zal, indien zij hier al moge voorkomen, wel uiterst zeldzaam plaats hebben. Dat deze wijze van verzekeren niet geoorloofd is, valt hier nog wel zoo duidelijk in het oog als bij een der andere takken van het verzekeringsrecht.

Iemand heeft een huis verzekerd ter waarde van 12000 gl. tegen eene premie van 4% — waar het een beginsel geldt doet het er al zeer weinig toe of het bedrag der premie te hoog gesteld is — dan zal hij, wil hij de premie mede verzekeren, 12500 gl. moeten laten verzekeren. Brandt het huis af, dan krijgt hij de verzekeringssom ten bedrage van 12500 gl. uitgekeerd, doch hij heeft reeds betaald aan premies 500 gl., zijn bezit is dus alsdan nog $12500 - 500 = 12000$ gl. Heeft echter de ramp niet plaats gehad, dan behoudt hij zijn huis, maar is daarentegen de premies kwijt, zoodat zijn bezit aan het einde van den tijd waarvoor de verzekering is aangegaan, het bedrag der premies is minder geworden.

HEISE und CROPP, bl. 613, nemen aan, dat de premie hier niet mag verzekerd worden „weil der Versicherte

durch das Feuer nur den Werth der Versicherten Gegenstände, nicht aber den Betrag der Prämie verliert, die er auf allen Fall bezahlen musz."

Het argument voor de verzekering der premie aangevoerd, nl. om daardoor uit de winst eene vergoeding te krijgen voor de premie, gaat hier niet op. Het zou van kracht zijn, voor zoover natuurlijk als ik meen daaraan eenige kracht te moeten toekennen, daar waar eene bouwvereeniging hare huizen, welke zij gebouwd heeft met het doel om deze zoo spoedig mogelijk weder met winst te verkoopen, laat verzekeren. Hoe ik in dat geval over de verzekering der premie zou denken, is gemakkelijk uit het reeds behandelde af te leiden.

Wel nemen HEISE und CROPP aan, dat de premie kan verzekerd worden, wanneer handelswaren, die met het oog op eene speculatie bewaard worden, tegen brand verzekerd worden, mits er maar geen verwachte winst vooraf verzekerd is. Hetzelfde bezwaar, dat wij reeds zoo menigmaal aanvoerden, geldt ook hier. Geen winstverzekering volgens de wet; doch wel een soort winstverzekering, maar deze in strijd met de wet, want zij zou een, in geval van schade, garandeeren zijn van een winst ter grootte van de betaalde premies Ook hierop hebben wij vroeger uitvoeriger gewezen.

§ 6. VERZEKERING DER PREMIE BIJ VERZEKERING TEGEN
DE GEVAREN VAN SLAVERNIJ.

Van eene, al zeer weinig gebruikelijke, verzekering maken de artt. 247, 593, al. 10, en 618 W. v. K. melding, nl. die tegen het gevaar der slavernij; het geringe gevaar, dat men tegenwoordig nog loopt om in slavernij te geraken, doet deze verzekering thans zeer weinig meer voorkomen, indien zij al voorkomt. In het geval, dat de verzekerde werkelijk in slavernij geraakt, is de verzekeraar niet gehouden om, indien een hooger losprijs wordt gevorderd dan de verzekeringssom bedraagt, deze geheel te voldoen, hij is slechts gehouden tot betaling van de verzekeringssom; is de losprijs echter geringer dan de verzekeringssom, dan kan de verzekeraar met de betaling van den losprijs volstaan.

De verzekerde kan daarom ook de verzekeringssom zoo hoog stellen als hij wil. Eene oververzekering kan hier dus niet plaats hebben, zoodat eene medeverzekering der premie bij de verzekering tegen de gevaren der slavernij, geen grond zou hebben.

§ 7. VERZEKERING DER PREMIE BIJ LEVENSVERZEKERING.

Zonder eene bepaalde meening uit te spreken omtrent de juridische constructie der levensverzekering meen ik

veilig te mogen aannemen, dat het leerstuk der indemniteit hier geheel iets anders is dan bij de andere verzekeringen.

Wel wordt het vereischte van belang ook bij de levensverzekering aangenomen, opdat zij niet in weddenschap zou ontaarden; maar de begrooting van het belang wordt geheel aan het goeddunken van den verzekerde overgelaten, zoodat de regels omtrent de oververzekering en de *ristorno* hier niet van toepassing kunnen zijn. Van eene verzekering der premie zal hier dan ook geen sprake zijn, want hetgeen men op deze wijze wil bereiken, kan men bewerkstelligen door eenvoudig het bedrag der verzekeringssom hooger te stellen.

De vrijheid om bij de levensverzekering het bedrag der verzekering naar goedvinden te bepalen, heeft evenwel deze beperking, dat daar, waar het belang tot een bepaald bedrag vaststaat, ook geene verzekering voor hooger bedrag mag plaats hebben. Dit zal b.v. het geval zijn, wanneer iemand eene verzekering sluit op het leven van zijn' debiteur. Het bedrag der schuld staat vast, dus ook hoe groot het belang is van den crediteur. Mag hier nu de crediteur zijn premie verzekeren?

Iemand, b.v. A, heeft eene vordering op B van 10000 gl., die evenwel tot de voldoening niet in staat is; maar dat hoopt te zijn zoodra als C komt te sterven, die vruchtgebruiker is van de goederen van B. A gaat nu het belang, dat hij heeft bij het leven van B op het tijd-

stip van het sterven van C verzekeren tegen eene premie van 16 %₀. Wil hij deze premie mede verzekeren, dan moet hij laten verzekeren 14286 gl. Komt nu B te sterven voordat C sterft, dan brengt zijne vordering hem zuiver op $14286 - 2286 = 12000$ gl. Overleeft B daarentegen C, dan krijgt hij zijne vordering nooit meer geheel voldaan, want dan betaalt B hem slechts uit 12000; maar zelf heeft hij aan den verzekeraar betaald 2286, zoodat er in dat geval van de vordering niet meer terecht komt dan 9714 gl.

Ook hierin blijkt het dus, dat de verzekeringsnemer belang heeft bij het plaats hebben der onzekere gebeurtenis, in casu het overlijden van B voor het overlijden van C, tengevolge waarvan hij in een finantiëel voordeeliger positie zal komen, dan waarin hij zou geweest zijn, wanneer de dood van C gevallen was nog tijdens het leven van B.

Daarom meen ik ook in dit geval aan de verzekeringsnemer het recht te moeten ontzeggen, om de premie zijner verzekering mede te verzekeren.

Het komt mij ten slotte niet ongewenscht voor, thans nog zeer in het kort het resultaat, waartoe ik kom, te resumeeren en er op te wijzen, welke taak de wetgever m. i. zal hebben te volbrengen, wanneer bij eene herziening ook van dit deel van ons W. v. K. art. 612 in behandeling komt.

De verzekering der premie vindt haren grond in de wijze, op welke men in de middeleeuwen het verzekeringscontract sloot, toen de premie slechts verschuldigd was bij behouden aankomst der verzekerde voorwerpen.

Toen men echter bij de ontwikkeling van het assurantierecht meerdere gestrengheid in de toepassing van het indemniteitsbeginsel wenschelijk achtte, heeft men gemeend te moeten breken met dezen gebruikelijken vorm en kwam de vooruitbetaling der premie in zwang. Dat in den aanvang het onherroepelijk verloren zijn van de premie voor den verzekerde, door dezen bij de gedachte aan de vroegere wijze van verzekeren niet gewenscht werd, ligt voor de hand.

Deze overweging schijnt mij dan ook toe, tot hare opname in de wetgeving aanleiding gegeven te hebben.

Later verdedigde men haar op grond der mogelijkheid, om de premie bij behouden aankomst uit de te behalen winst vergoed te krijgen, alsof het zeker ware, dat steeds eene winst behaald zou worden.

Houdt men hierbij in het oog, dat de verzekerbare waarde steeds was de inkoopprijs of de waarde ter plaatse der verzending, in geen geval de waarde ter plaatse der bestemming, en dat ook de laatste niet verkregen werd door middel eener winstverzekering — welke uitdrukkelijk was verboden — dan springt bij eenig nadenken het treffende dezer onjuistheid duidelijk in het oog.

Steeds is deze bepaling — de bevoegdheid nl. om de premie mede te verzekeren — blijven bestaan; het schijnt mij toe, dat men het der moeite niet waardig heeft geacht van haar bestaan ook maar eenigszins nauwkeurig reken-schap te geven. Meer nog dan onder de vroegere wetge-vingen, toen men als verzekerbare waarde niet had aange-nomen de waarde ter plaatse der bestemming, of deze door middel eener winstverzekering wilde vergoeden, verbaast mij haar bestaan in de wetgevingen van den tegenwoordigen tijd, die allen de winstverzekering toelaten.

Wat men dan ook meene te moeten aannemen als de verzekerbare waarde, die ter plaatse der bestemming — welke den verzekerde, volgens onze wet, door middel eener winstverzekering vergoed kan worden — dan wel die ter plaatse der afzending, steeds zal eene wijziging van art. 612 W. v. K. noodzakelijk zijn.

Van de keus, die men doet tusschen deze verzekerbare waarden, zal het afhangen, waarover die wijziging zich zal moeten uitstrekken, maar in ieder geval zullen in art. 612 W. v. K. de woorden: „de premie van verzekering daar-onder begrepen” moeten vervallen.

Eene uitdrukkelijk bepaling, die deze verzekering verbood, ware niet ongewenscht; vooral ook, omdat de praktijk in dezen eene geheel andere meening schijnt te zijn toegedaan.

STELLINGEN.

STELLINGEN.

I.

Art. 612 W. v. K. is, wat betreft de bevoegdheid tot het verzekeren der premie van verzekering, niet voor eene analoge interpretatie vatbaar.

II.

Een crediteur kan voor rente, verschenen na de faillietverklaring, niet geverificerd worden.

III.

Voor schepen, bedoeld in art. 748 W. v. K., behoort art. 457 al. 1 W. v. K. gewijzigd te worden.

IV.

Art. 1 der wet van 9 April 1875, Stbl. no. 67, omvat niet alleen personen en goederen, door de maatschappij

vervoerd, maar ook die, welke met de uitoefening der dienst in aanraking komen.

V.

Wanneer in het geval van art. 139 B. W. de termijn van één jaar is verstreken, mag de inschrijving van het, in het buitenland voltrokken, huwelijk niet plaats hebben dan op rechterlijk bevel.

VI.

De bepaling van art. 342 B. W. is in strijd met het belang der maatschappij en de rechtvaardigheid.

VII.

Een zakelijk recht op eene onroerende zaak strekt zich niet uit over de zaken, welke door bestemming bij de onroerende zaak behooren.

VIII.

Aan den pandhouder eener inschuld op naam komt het recht toe haar te innen.

IX.

Hij, die door den rechter is veroordeeld tot betaling eener schuld, welker voldoening hij door het verloren gaan

der kwitantie niet kon bewijzen, heeft, wanneer hij de kwitantie heeft teruggevonden, geene *condictio indebiti*.

X.

Conservatoir arrest op onroerende goederen is wenschelijk.

XI.

Door art. 153 der G. W. worden slechts geschillen van privaatrechtelijken aard aan de beslissing van de rechterlijke macht opgedragen.

XII.

In art. 171 der G. W. moet voor „gezindheden” gelezen worden: „kerkgenootschappen”.

XIII.

Lijkverbranding is in ons land niet geoorloofd.

XIV.

De rechtspraak van den militairen rechter behoort in vreedestijd beperkt te zijn tot zuiver militaire delicten.

XV.

Op de overtreding, bedoeld in art. 9 der wet van 11 April 1827, Stbl. no. 17, is art. 70 Sr. toepasselijk.

XVI.

Het Hof is niet bevoegd de preventieve hechtenis te verlengen of te gelasten.

XVII.

Op het gebied der zuivelbereiding is coöperatie niet in het belang van het landbouwbedrijf.

XVIII.

De wederinvoering van octrooien is wenschelijk.
